Claus Rønlev
Slægtsforskning

Denne søgbare PDF-fil er downloadet fra min personlige hjemmeside www.ronlev.dk.

Det er tilladt at dele PDF-filen med andre, da der ikke er ophavsret til titlen.

Besøg www.ronlev.dk. Måske er der andre af mine flere tusinde artikler og scannede bøger, der har interesse.

Mange venlige hilsener

Claus Rønlev

MEMOIRER OG BREVE

UDGIVNE AF
JULIUS CLAUSEN OG P. FR. RIST.

XLV

DANSK SØMANDSLIV

KAPT. SØLLINGS
OPTEGNELSER

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KJØBENHAVN
1925

Digitaliseret af Claus Rønlev

DANSK SØMANDSLIV.

KAPT. SØLLINGS OPTEGNELSER.

UDGIVNE AF JULIUS CLAUSEN OG P. FR. RIST.

COPYRIGHT BY GYLDENDALSKE
BOGHANDEL, NORDISK FORLAG 1925

TRYKT I 900 EKSEMPLARER

LANGKJÆRS BOGTRYKKERI
KØBENHAVN

Netop som vi havde sendt det første Korrekturark afsted til Kaptajn Sølling, erfarede vi hans Bortgang fra Livet. Det er da med Vemod, at vi nu udsender disse den gamle Sømands saltvandsfriske Erindringer om et langt Liv paa Søen, snart ude i Østen, snart som Fiskeriets Organisator og den danske Regerings Tillidsmand ude paa den barske Nordsø eller i Kontorerne i Hull og London.

Kaptajn Sølling er ikke Forfatter, kender ikke til stilistiske Betænkeligheder og til formelle Hensyn. Men han forstaar at fortælle, frisk fra Levren og uden Omsvøb. Og derfor kommer der et Oprindelighedens og Naturlighedens Præg over disse Erindringer og Optegnelser, der i og for sig ikke er betydelige, men typiske for den brave, joviale og nobelttænkende danske Skibsfører. Og det typiske — ikke det navnkundige — har det altid været vort Maal at søge i „Memoirer og Breve".

Selv havde Kaptajn Sølling med barnlig Forventning og Glæde set disse sine Erindringers Offentliggørelse imøde. Den Glæde blev ham ikke forundt. Men idet vi sænker Flaget for den livsmodige og elskværdige og pligttro Mands Minde, bringer vi gennem deres Offentliggørelse den danske Sømand en Hilsen og Hyldest.

Udg.

MEMOIRERNES FORFATTER

Kapt. A. SØLLING

f. 4. August 1847, d. 13. Marts 1925.

Mit Navn er *Anthon Jacobæus Sølling*, og jeg er født i Rudkøbing den 4. August 1847, hvor min Fader var praktiserende Læge *Gustav Emil Sølling*, født i Hjorlunde 1813[1]), og min Moders Navn var *Henriette Cathrine Plum*, født 1824 i Kjøbenhavn, men efter hendes Moders Død opdraget hos Apotheker i Rudkøbing *Anthon Jacobæus*, efter hvem jeg er opkaldt.[2]) Mit Fødested i Rudkøbing var i et lille Hus, som nu er forsvundet, ligeoverfor Præstegaarden. Jeg er saa ofte bleven anmodet om at skrive et Slags Levnetsbeskrivelse, og da mit Liv ikke er gaaet af uden en hel Del Hændelser, som maaske kan have nogen Interesse, vil jeg her prøve paa at faa mine 67 Aar samlet indenfor en passende Ramme.

Livet i en lille By som Rudkøbing henflyder jo roligt og uden store Hændelser, men Byen var en Handelsby med Skibsfart, som rimeligvis formede min Fremtid for mig. Min Barndom staar naturligvis kun dunkelt for mig, men der er Lyspunkter, som er saa tydelige for mig, som om det kun var nogle faa Aar siden. Først af alt staar Soldaternes Tilbagekomst fra Krigen i 1850 for mig som noget ganske storartet. Mine Forældre var dengang flyttet

[1]) Lægen Gustav Emil Sølling var Søn af Sognepræst Peter Sølling og Johanne Vilhelmine Starinsky. Han blev 1844 Læge i Rudkøbing og 1858 Distriktslæge i Lemvig. Han døde d. 1. Novbr. 1865.

[2]) Henriette Cathrine Sølling f. Plum, f. 6. Septbr. 1825, d. 26. Januar 1901.

til Gaasetorvet lige overfor Gæstgivergaarden „Skandinavien“ og Apotheket, hvor Brødrene *Ørsted* var født. Torvet var nu ved den Lejlighed dekoreret med Flag og Grønt, hvilket tilligemed de mange Mennesker har indbrændt sig i min Hukommelse. Mine Forældre var paa samme Tid paa Taasinge med mig, hvor der efter Krigen var Lasaret. Jeg mindes de mange Senge med Saarede, og særlig husker jeg, at en Lieutenant hældte mig Eau de Cologne oven i Hovedet, at det løb mig ned i Øjnene og gjorde gruelig ondt. Der skulde ogsaa være et Tableau, hvor jeg skulde staa paa Købmand *H. P. Seyers* Fod og agere en Engel, antager jeg, men da Tæppet blev trukket tilside, optog det min Opmærksomhed saa meget, at jeg faldt ned og Tableauet gik i Vadsken. Det er mig fortalt, at mit Liv flere Gange var i Fare, idet jeg en Gang blev revet ud af en Barnevogn lige før et Par løbske Heste kom strygende ned ad Gaden og splintrede den. Da Vandet er meget haardt paa Langeland, sætter man Baljer eller Kar under Tagrenderne for at samle Regnvand til Vadsk, og i et saadant Kar faldt jeg engang paa Hovedet og vilde være druknet, hvis ikke Provisoren Hr. *Nielsen*, senere Gæstgiver i Tranekær, havde trukket mig op.

Da jeg var 5 Aar gammel, kom jeg i Pogeskole hos Madame *Vinding* og senere hos Hr. *Vinding*, som havde været Underofficer. Det var en god lille Skole, hvor man blev indprentet Lydighed og særlig godt lærte Tavle- og Hovedregning. Naar man gik ud af Skolegaarden, skulde man altid af fuld Hals raabe:

„Adjøs Madam *Vinding* og Hr. *Vinding!*“ Undlod man det, blev man kaldt tilbage og fik en Overhaling.

Søen har jo altid havt en vis Tiltrækningskraft for raske Drenge, og det var derfor intet Under, at man stadig skulde ned i Havnen, og dér fik jeg tidlig Lyst til at gaa tilsøs for at se mig om i Verden.

En Brig, „Eleonora Sophie“, hjemmehørende i Rudkøbing og tilhørende *Pilegaard Bay,* kom engang hjem fra Vestindien og havde en Negerkok ombord, og efterat have set ham var jeg fast bestemt paa at ville gaa Søvejen, hvilket jo ogsaa blev Tilfældet efter at jeg var bleven konfirmeret. Selv efter at have været i Lemvig, hvor jeg saa Skibe, som var strandede, om just ikke Skibbrud, vedblev jeg at fastholde min Bestemmelse, skøndt det i Begyndelsen kostede min kære Moder mange Taarer. Jeg kan sige, at jeg aldrig har fortrudt det, skøndt jeg jo ofte har havt haarde Ture, men aldrig har lidt Skibbrud.

Som Dreng fik min Broder og jeg ofte Tilladelse til at køre med paa Landet, og ved en saadan Lejlighed kom vi til Mariendal, hvor vi fik Anmodning om at opholde os flere Dage, og jeg mindes flere Oplevelser fra dette Ophold. Min Broder faldt saaledes ned i Kælderen og havde nær slaaet sig ihjel, hvorefter Lemmen til Kælderen blev slaaet til og har aldrig været aabnet siden; ogsaa mindes jeg en Mand, som hed *Goth,* der var efter os, fordi vi slog Svalereder ned. Jeg anede mindst, at jeg skulde blive Svigersøn af Gaarden. Men den største

Fornøjelse for os Børn var, naar vi skulde i Besøg paa Søvertorp, og disse Besøg staar levende for mig.

Jeg maa ikke glemme, at Fader blev Huslæge paa Tranekær og kurerede Stamherren for Difteritis, en dengang vistnok temmelig ukendt og farlig Sygdom. Undertiden blev Fader hentet i Vogn med 4 Heste, hvorover vi Drenge var meget vigtige og opnaaede derfor Knubs af de store Drenge. Jeg mindes dunkelt, da Liget af Lensgrevens Bedstefader kom til Rudkøbing over Svendborg fra Paris, hvor han var død.

1858 blev min Fader ansat som Distriktslæge i Lemvig, og vi glædede os nu til alt det nye, vi skulde se. Han rejste derop for at se paa Lejligheden og meddelte os saa, hvorledes Byen var omgivet af høje Bakker, og at der til Huset hørte en terasseformet Have. — Vi forlod saa Rudkøbing, gik med Damper til Korsør, og saa til Kjøbenhavn. *Mine Storm* fulgte med for at hjælpe Moder med at holde Styr paa de 7 balstyrige Unger. Efter nogen Tids Ophold i Kjøbenhavn, hvor vi opførte os som Halvvilde, sejlede vi til Lemvig. Vejret var stormende, og dygtig søsyge ankom vi til det nye Hjem d. 5. Maj 1858.

Om de fire Aar jeg tilbragte i Lemvig, indtil jeg den 27. April 1862 blev konfirmeret, er der for saavidt intet andet at fortælle, end at jeg altid med den største Glæde tænker tilbage paa mit kærlige og gode Hjem, i hvilket min kære Moder altid mindes af mig som noget af det kæreste jeg kan tænke mig. Fader var meget paa Landet og op-

taget af sin Lægevirksomhed, saa ham mærkede vi ikke saa meget til. Han var en stor Haveelsker og holdt en hel Del Bier i nye Dsierzonske Bihuse. Vor Genbo var en Købmand *Schou*, som paa den Tid var fallit og havde lukket Forretningen. Hos ham var en Butiksdreng *Carl Breyen*, 5 à 6 Aar ældre end jeg, og sammen med ham tilbragte vi vor meste Fritid. Vi gik paa Jagt efter Strandfugle, fangede Rotter sammen, løb paa Skøjter om Vinteren, men til vor store Sorg rejste han til England, hvor han nu har en Forretning i Blyth. Af mine andre Venner skal jeg nævne Uhrmager Thomsens Søn *Hans*, med hvem jeg gik paa Svanejagt paa Harboøre og lavede Fyrværkeri, hvorved der engang gik Ild i ham. Af mine andre Venner er nu kun to tilbage, hvis Bekendtskab jeg gjorde for ca. 60 Aar tilbage.

Jeg beholdt min Lyst til at gaa tilsøs, skøndt det jo var sjældent paa den Tid, at „bedre" Folks Børn tog til Søen; men til at studere havde jeg ingen Lyst, og endnu langt mindre til at sidde paa Kontor eller at lære et Haandværk. Det blev saa fastslaaet, idet man haabede, at jeg nok skulde tabe Lysten, naar jeg først kom under Behandling. Min Onkel *Johan Peter Plum*[1]) blev da opfordret til at skaffe mig Hyre, og i Juli fik vi Meddelelse om, at en lille Brig „Ida", Kapt. *M. J. Møller*, for Tiden var nede i Wiborg i Finland, men blev ventet paa Kjøbenhavns Rhed i Løbet af kort Tid og skulde, efter at have provianteret, afgaa til Malaga med Jern-

[1]) Skibsfører Johan Peter Plum, f. 17. Januar 1820 i Kbhvn., Forf.s Morbroder, var ugift Skibsfører og døde 1867 i Buenos Ayres.

bane-Sveller, samt at jeg vilde kunne faa Hyre ombord som Kahytsdreng. Jeg maatte nu til Kjøbenhavn for at faa mit Søtøj i Orden og blive dér til Skibet kom. Jeg var saa opfyldt af Tanken om at komme ud i Verden, at jeg ikke mere erindrer hvorledes jeg kom afsted, eller hvilken Vej jeg rejste, men det har jo nok været over Aalborg. Som Rejsekammerat havde jeg *Peter Saxkjær*, som endnu er Dyrlæge ved Haslev. I Kjøbenhavn blev jeg modtaget af min Fætter, Urtekræmmer *Christian Søllings* Dreng, jeg skulde nemlig bo hos min Fætter, og blev saa indstalleret dér, efter at jeg strax havde været henne og faaet mit Haar klippet, da jeg havde anlagt det saakaldte „Polkahaar", som var moderne for Søfolk i den Tid; men jeg brugte det aldrig siden. Jeg fik saa bestilt en Skibskiste med tilhørende Søtøj ved Hjælp af Onkel *Johan Peter Plum*, og samme Kiste med det Tøj, som ansaaes for nødvendigt for at lancere mig ud i Verden, kostede 36 Rdlr., og siden den Tid har jeg aldrig faaet Tøj eller Hjælp fra mine Forældre. Tøjet blev købt hos et Firma *Johs. Frølich*, der boede i Lille Strandstræde, men Firmaet existerer ikke længere.

Nu gik jeg og ventede paa, at „Ida" skulde komme, men Ventetiden var lang, og jeg fik Hjemve. Jeg syntes jeg var saa ensom, og jeg havde en saadan underlig Trykken for Brystet; ja, havde det ikke været for Skams Skyld, troer jeg, at jeg var rejst tilbage til Lemvig. Der var en Skolekammerat i Kjøbenhavn, og ham maatte jeg da se, det mindede

mig da noget om Lemvig. Han boede paa Gammelholm og hed *Rasmus Andrup.* Jeg styrede da en Dag mine Fjed ned efter Gammelholm, hvis Beliggenhed jeg havde faaet beskrevet, og paa Kongens Nytorv spurgte jeg en Mand, som kom slentrende, om, „hvor Gammelholm var?" Hvortil han i en nonchalant Tone svarede: „Aa, Holm, han er omtrent 40 Aar gammel." Jeg blev ikke klogere af det Svar, men jeg fandt dog *Rasmus,* og det hjalp da for en Tid, naar vi kom sammen. Jeg kom daglig ned til Bedstefader[1]), som boede i Laxegade og fulgte flere Gange med ham ud paa Toldboden, men havde ondt ved at følge den gamle Mand. Undertiden naar jeg kom ned til Vandet, paa Toldboden eller andre Steder, og saa de skidne Søfolk, slog den Tanke mig, at jeg vist var gaaet paa en slem Peter ved at ville være Sømand, men nu var jo alt bestemt, og det kunde ikke hjælpe at træde tilbage.

En skønne Dag blev det saa meldt, at „Ida" var paa Rheden, og jeg fik Ordre til at møde næste Dag paa Laugshuset for at blive paamønstret, og den 12. August 1862 blev jeg saa paamønstret som Dreng med 5 Rdlr. om Maaneden, Briggen „Ida", Kaptajn *Møller,* bestemt til Malaga, at møde personlig ombord med mit Tøj d. 14. August. Nu var jeg stolt, da jeg endelig var kommen saavidt, og den 14. stillede jeg paa Toldboden Kl. 10 Frm. med mit Habengut i øsende Regnvejr. Det øvrige Mandskab var der ogsaa, og vi blev roede ombord i „Ida" af en

[1]) Urtekræmmer, senere Toldklarerer i Kjøbenhavn Christian Frederik Ludvig Plum (1792—1869).

Færgemand. Ankommen ombord blev jeg anvist Plads i Lukafet, „indtil videre“ hed det, men jeg blev boende der al den Tid, jeg var ombord, i c. 2 Aar. Da jeg kom i Lukafet, fandt jeg, at der var Tømmermænd ombord for at forandre de faste Køjer saaledes, at der kunde blive Plads til Hængekøjer, og da man hurtigt bemærkede, at jeg var grøn, samt fik at vide, at min Fader var Doktor, saa maatte jeg holde for. Da jeg forlod min Fætter, som var Urtekræmmer, havde han medgivet mig et Stykke Schweizer-Ost for at delikatere mig, og da jeg aabnede min Kiste, opdagedes hurtigt den mistænkelige Lugt fra Osten, og flere Stemmer raabte strax: „Hvem er den a'? Er det Dig, Dreng, vil du saa op og lufte Dig!“ Jeg meddelte saa, at det kun var en Ost, men den maatte jeg aflevere, da ingen vilde tro det, før de alle havde overbevist sig derom ved at skære et Stykke af den med deres Skedekniv, og jeg kun fik Skorpen tilbage, indsvøbt i Sølvpapiret. En af Tømmermændene, som havde hørt, at min Fader var Doktor, fortalte mig, at hans Fader ogsaa var Doktor og havde nylig havt et besynderligt Tilfælde med en Smed, som var meget syg. Doktoren beordrede ham noget Medicin, men da han kom næste Dag, fandt han Smeden fuldstændig rask, men Flasken var ved et Uheld gaaet i Stykker, og da det var lige ved Middagstid og Patienten brødflou, havde han spist nogle Portioner Ærter med Flæsk, og det havde bekommet ham saa vel, at han nu var helt rask. Saa hændte det videre, fortalte Tømmermanden, at hans Fader blev kaldt til en Skrædder, som

forresten hed „den stærke Skrædder“. Doktoren saa paa Skrædderen og sagde saa: „Spis De en god Portion Ærter og Flæsk, saa kommer De Dem nok“, men da Doktoren kom igen, fandt han at Skrædderen var død, og han skrev saa i sin Bog: „Det, som kurerer en Smed, slaar en Skrædder ihjel“.

Regnvejret var ophørt, vi kom paa Dækket, Styrmanden fik fat i mig, og jeg blev sat til det første Arbejde i mit Liv, nemlig at bære Kul, hvorved jeg svinede mine nye Sejldugsbuxer til, men det var jo noget, man blev vant til.

„Ida“ var kun en lille Brig paa 150 Reg. Tons, af Façon som en Cigarkasse og ingen Hurtigsejler. Vi var 10 Mands Besætning, store, stærke Folk. Jeg lagde strax Mærke til, at de fleste af Mandskabet talte et underligt Sprog, som jeg først troede var svensk, men bagefter viste det sig, at 6 af dem var Bornholmere. Disse vore Landsmænd havde altid fra gamle Dage været betragtet som krakilske, og der var den Talemaade, at det ikke var godt at være i et Skib, „hvor der var flere Bornholmere, end der var Master i Skibet.“ Det passede imidlertid ikke for dette Skibs Vedkommende; thi jeg har aldrig været i et mere fredeligt Skib. Af disse var Kaptajn *Møller* fra Christiansø, 1. Styrmand *Thiersen* fra Kjøbenhavn, 2. Styrmand *Kofoed* fra Nexø, Tømmermand *Olsen* fra Amager, Matros *Chr. Larsen* fra Rønne, Letmatros *Jacob Peter Borreby* fra Rønne, Jungmand *Andreas West* fra Rønne, Jungmand *Hans Friis* fra Kolding, Kokken *Chr. Tranberg* fra Gudhjem, *A. Sølling*, Kahytsdreng, fra Lemvig.

Efter at have indtaget Provianten kom vi i Løbet af et Par Dage afsted. Lodsen kom ombord, og vi styrede nordpaa, med Malaga som Bestemmelsessted. Min Onkel *Johan Peter Plum* fulgte med et Stykke ud og gik i Land med Lodsbaaden, idet han som sidste Paamindelse bad mig være ved godt Mod, være flink, rette Ryggen og holde Ørene stive, hvilket jeg altid har lagt mig paa Sinde og stræbt op til. Jeg kom ogsaa meget snart i fuldt Sving med mit Arbejde som Kahytsvægter, som det hed: at holde Kahytten ren, sætte paa Bordet, vadske op, gøre Lanterner rene, i det hele taget være nyttig og altid have noget i Hænderne. Desuden gik jeg Vagt med, men blev først sendt tilvejrs, da jeg gjorde Mine til at blive søsyg, men det hjalp storartet. Den værste Tur jeg havde ombord, var da jeg første Gang skulde gaa tilvejrs og skulde udenom Mærset, hvor man ligger i næsten horisontal Stilling — da lovede jeg mig selv, at jeg aldrig vilde gaa tilsøs mere, naar jeg først var kommen helskindet i Land. Jeg havde imidlertid gode Kræfter, kom udenom Mærset, og det blev da ogsaa kun ved Løftet om at gaa i Land.

Efter en meget fin Rejse ankom vi til Malaga, uden at jeg havde været søsyg, og jeg var forresten aldrig syg ombord i „Ida". Det kan nok være, jeg spilede Øjnene op, da vi ankrede op paa Rheden ved Malaga. Agenten, Mr. *Mowbray*, kom ud, og til min store Glæde fik jeg Brev fra Hjemmet. Aldrig havde jeg tænkt mig, at man kunde blive saa glad for et Brev, da jeg aldrig før havde faaet et Brev eller skrevet et Brev. Jeg endevendte Brevet og

eftersaa det paa alle Kanter, før jeg aabnede det, og der var kun gode Meddelelser, og alle var raske. Skibet blev nu bugseret ind i Havnen og fortøjet med Anker for og agter.

Paa den ene Side af os laa en dansk Skonnert, „Frederik", Kaptajn *Caspersen*, som efter mange Aars Sejlads tilsidst gik i Land og købte en Gaard, men satte alle Pengene til og nu er fattig; jeg møder ham undertiden i Kjøbenhavn. Udlosningen af Skibet blev snarest paabegyndt, men dermed havde jeg ingenting at gøre. Det var et helt Slaraffenland, som dér udviklede sig for mig. Vindruerne kostede kun nogle faa Øre pr. ℔, og jeg spiste jo ogsaa saa mange, at jeg fik ondt i Maven, og desuden Figner, Rosiner og Mandler. Bumbaadene roede stadig rundt omkring i Havnen og solgte disse Frugter foruden andre Snurrepiberier.

En af disse Bumbaadsmænd, *Thomas Caraco*, handlede altid med vort Skib, da han havde Bevis fra andre Skibe for, at han var ærlig. Det hændte sig imidlertid flere Gange, at Kasser med Figner var halvt fyldte med Papir, men det blev hurtigt opdaget, og da *Thomas* en skønne Dag kom langs Siden for at handle, gled en Sømand ned ad en Ende i Baaden, og ligesom i Tanker gjorde han denne Ende fast om en Tofte. Som et Lyn var han igen oppe paa Dækket, og nu blev der til Straf for Snyderiet adskillige Pøse Vand hældt ned over *Thomas*, der greb til Aarene for at komme bort fra denne Syndflod, men Enden var fast til Toften og maatte først løses. Tilsidst greb han sin Kniv, kap-

pede Enden og kom afsted, efter at han til Afsked havde kastet Kniven efter Folkene med Løfte om at stikke dem alle ihjel, naar de kom i Land. Den næste Dag kom *Thomas* igen langs Siden som sædvanlig og lod som ingenting, men efter den Tid var der intet overflødigt Papir i Kasserne. Det var mig en stor Svir, da jeg første Gang var med i Baaden for at ro Kaptajnen i Land, igen at faa terra firma under Fødderne. En skønne Dag saa vi, at der var storartede Dekorationer i Gaderne, og det viste sig, at man ventede Dronning *Isabella.* Jeg fik Landlov med det øvrige Mandskab, og vi saa Dronningen komme kørende, tyk og bred, men ikke køn. Saa skulde der en Dag være Tyrefægtning, det var Søndag, og jeg gjorde mig specielt lækker for 2den Styrmand for at faa Tilladelse til at følge med ham ind for at se paa den Historie. Det gik i Orden, ogsaa Kokken fik Tilladelse, og vi blev roet i Land. Selve Tyrefægtningen var meget interessant. Sex Tyre blev slaaet ihjel og mange flere Heste, men det var efter min Mening et syndigt Dyrplageri. Derefter spaserede vi omkring, men blev snart kede deraf, da vi blev ømme i Fødderne, uvante som vi var med at gaa med smaat Fodtøj.

Imidlertid indtog vi Ladning, som bestod af Vinpiber, Oliefade osv., bestemt til Rio Janeiro. En Dag da jeg var i Land, opdagede jeg et Sted, hvor der solgtes Figenkager med indpressede Mandler, og Kaptajnen var mig behjælpelig med at købe et Dusin af dem og faa dem sendt til Lemvig ved Hjælp af Kaptajn *Ingerslev* med Skonnerten „Ludvig", og

disse Figenkager mindedes længe af min Søster *Hanne*[1]) med stor Glæde.

Efter endt Ladning afgik vi saa fra Malaga for at gøre vor lange Rejse til Brasilien. Selve Sørejsen staar fuldstændig blank for mig, jeg mindes kun, hvorledes vi efterhaanden kom i varmere Vejr, den stille Sejlads i Passaten, Flyvefiskene, Kistefornøjelsen hver Søndag, naar man havde fri for at efterse sit Tøj, læse sine gamle Breve, vadske sit Tøj osv. Jeg lærte af de andre at stoppe Strømper, lappe mit Tøj og i det hele taget at holde Orden paa mine Ting, hvilket jeg aldrig før havde været vant til. Kaptajn *Møller* var særlig flink imod mig og har aldrig en eneste Gang skældt mig ud, hvilket der rimeligvis heller aldrig har været Anledning til. 1ste Styrmand var undertiden lidt gnaven, men 2den Styrmand var flink, ligesom alle Folkene; men med Kokken rev den sommetider ud, saa at vi kom op at slaas, men vort Uvenskab varede dog aldrig længe.

Efter en lang Rejse, saavidt jeg husker 70 Dage, ankom vi i god Behold til Rio Janeiro. Jeg var nu helt indlevet i Sømandslivet. Maden var god, kraftig og solid, maaske temmelig stærk med Ærter og Flæsk i 30° Varme, afvexlende med Vandgrød med Sirup og Eddike, salt Kød og Kaal, Stokfisk og, saalænge der var fersk Kød, hver Søndag med Budding bestaaende af Mel, Vand, lidt Fedt eller Flæskestumper og nogle Svedsker kogt sammen i en Sejldugspose. Til Kahytten blev Buddingen kogt i en Form, og

[1]) Søllings Søster Hanne Vilhelmine Sølling (1848—1918) blev gift 1876 med Pastor Carl Georg la Cour i Helsinge og anden Gang 1883 med Kantor O. F. Obel i Varde.

dertil var tilsat Rosiner, Smør, lidt Gærpulver og Krydderi, men den laa ogsaa haardt til. Jeg syntes imidlertid at befinde mig godt ved Maden og Livet i sin Helhed. Det var jo noget ensomt og monotont, men lidt efter lidt levede man sig ind i Forholdene og syntes ikke det kunde være anderledes. I den Tid af 2 Aar jeg var ombord i „Ida", var jeg aldrig syg en eneste Dag.

En Dag under Opholdet i Rio meddelte Kaptajnen mig, at min Morbroder *Carl Plum*,[1]) Fører af Briggen „Cora", vilde komme til at ligge tilankers i Nærheden af „Ida", og ganske rigtig, noget efter saa vi „Cora" komme sejlende og lægge sig noget fra os. Min Onkel kom saa ombord. Jeg havde aldrig set ham før, og han sagde, at det havde glædet ham meget, at min Kaptajn havde givet mig en passende Omtale. Jeg var tidt ombord hos ham, og blev gode Venner med hans Kahytsdreng, den senere bekendte Preservesfabrikant *Martin Brandt.*

„Cora" blev hurtigere befragtet end „Ida" og skulde sejle før os. Det var gammel Skik og Brug, at Skibene altid blev gjort klar til at sejle Søndag Morgen. Kaptajnerne og 2 à 3 Mand fra hvert dansk Skib i Havnen kom ombord i det Skib, der skulde sejle, og hjalp til at sætte Sejl og hive Anker op, og hvis det var nødvendigt, da ogsaa bugsere. Kaptajnerne blev trakterede i Kahytten med en bedre Frokost, og Mandskabet fik gerne et Glas Vin, Snaps el. lgn. Saa skulde „Cora" da afgaa en Søndag Morgen, og

[1]) Forf.s Morbroder, Skibsfører Carl Frederik Ludvig Plum født 1823, død i Kbhvn. 1883, Søn af Urtekræmmer Christian Frederik Ludvig Plum og Sophie Vilhelmsen. Gift med Constance Marie Svendsen, død 1890.

om Lørdagen havde min Onkel bestilt to stegte Ænder til at traktere Kaptajnerne med om Aftenen. Som sædvanlig var jeg med i den Baad, der skulde hente Kaptajnerne ombord, og vi laa ved den saakaldte Negertrappe og ventede paa Kaptajnerne. *Martin Brandt* var i Land og ventede udenfor Skibshandler *Heckshers* Dør paa at Kaptajnerne skulde komme for at kunne meddele det, saa at Baadene var klare. Lige med et ser vi *Martin Brandt* komme løbende med noget i begge Hænder, og han meddelte, at allerbedst som han sidder paa *Heckshers* Trappe, ser han min Onkel gribe et Fad med begge Hænder og kaste det med sit Indhold ud paa Gaden. Fadet traf en Neger paa Skrutten, og det viste sig, at der laa to stegte Ænder paa Fadet. Negeren huggede den ene And og Fadet, som ikke gik itu. *Martin* huggede den anden og bragte den ned til Baaden tilligemed en Flaske Portvin og nogle Brød, saa at vi havde et lukullisk Maaltid belyst af det dejligste Maaneskin. Forklaringen paa denne Historie var følgende: Min Onkel havde hos Skibshandler *Hecksher*, og som forresten var Fader til Generalkonsul *Hecksher* i Kjøbenhavn, bestilt et Par stegte Ænder til Afsejlingdagen. Min Onkel kom tilligemed Kaptajnerne ind for at hente dem. „Er Ænderne komne?“ spørger han. „Ja, de er lige kommen fra Hotellet, men de koster 11 Mr. = 11 Rd“. „Hvad?“ siger min Onkel, „det var et uforskammet Optrækkeri! Jeg vil hellere smide Ænderne paa Gaden end fodre mine Venner med en Frokost til den Pris!“ Som sagt, saa gjort. Men vi nød Anden med stort Vel-

behag. Jeg har ikke turdet meddele min Onkel, at jeg var med til at spise den dyre And. Det varede meget længe før Kaptajnerne kom ned til Baaden, og de var da meget højrøstede, saa der har vel nok vanket en hel Del før Ænderne er blevet „settlede".

Der var megen Sygdom i Rio Janeiro, gul Feber, og daglig saa vi Hospitalsdamperen løbe ud mellem Skibene og stoppe ved dem, som havde det gule Flag, Karantæneflaget, oppe, og det var særlig de engelske Skibe, som maatte sende Folk i Land. I „Ida" var der ikke et eneste Sygdomstilfælde. Vi blev saa udlosset ved Isle da Cobra (Kobberøen) og indtog en Ladning Sukker bestemt til Havre de Grâce. Det blev meget koldt, da vi kom nordefter, godt varmt Tøj havde man jo ikke, langsomt gik det, da „Ida" var en langsom Sejler, men langt om længe ankom vi til Falmouth for Ordre efter 98 Dages Rejse, og fik med det samme Ordre til at gaa til Havre. Paa Grund af den lange Rejse var al Tobak sluppet op, men mærkeligt nok røg hverken Kaptajnen eller 1ste Styrmand, og i de Tider maatte Drengene ikke røge, hvortil jeg heller ikke havde Tilbøjelighed, og har aldrig lært det. Efter 4 Dages Rejse kom vi saa til Havre. Paa Grund af den ualmindelig lange Rejse fra Rio hertil troede man egentlig, at vi var forliste, og der var almindelig Glæde, da vi turnede op.

Efterat Skibet var udlosset, haabede man paa, at det skulde have gaaet hjem. Under Opholdet i Havre blev der kogt i Land, dette blev besørget af Jungman *Hans Friis,* Kokken blev Kahytsdreng og jeg

kom paa Dækket, hvilket passede mig godt, da jeg saa havde mere Frihed. Vi kom saa afsted til Swansea for at tage Kul. Da jeg en Aften vil gaa ombord, løber jeg Panden mod noget og falder bagover og slaar min Bag, men kommer op igen og ser, at det var en Jærnbaneskinne, der var efterladt af Arbejderne tvers over Vejen. Jeg blødte over Panden og Øjenbrynene, og Mærkerne deraf har jeg endnu. Vi sejlede videre til Malaga, og dér saa jeg første Gang de store Frugtskonnerter, store velsejlende Klipperter, som fra Messina og Malaga skulde bringe Vindruer og Appelsiner til det russiske Marked og Kjøbenhavn. I de Dage var der ikke mange Dampere, og det galdt om at faa Frugten saa hurtigt som muligt til Markedet. Der var „Hermod", Kaptajn *Albertsen*, som nu for et Par Aar siden forliste med „Clara Pries" ved Lemvig, og flere, hvis Navne jeg ikke kan huske. Kullene blev saa udlosset, Skibet rengjort, Fragt afsluttet, som igen lød paa Rio Janeiro med Vin og Olie. Skibet var læk og trak en Del Vand; særlig naar vi laa for Bagbords Halse, var det meget slemt. Efter at vi var gaaet til Ankers blev Baaden sat ud, og jeg skulde med en anden Mand sætte Kaptajnen i Land. Medens jeg ventede, morede jeg mig med at se gennem Spygattet — et Blyrør, hvorigennem Vandet har Afløb fra Dækket. Jeg opdagede da, at der var Hul i Spygattet og raaber strax Gevalt. Dette var egentlig et Udtryk for Vittighed, som fortælles til Drenge, som lige er kommen tilsøs, og fik jeg da ogsaa strax til Svar, at „den kendte man nok". Men de op-

dagede snart, at det virkelig var et Rottehul, som var gnavet igennem Blyrøret, og nu fik Piben en anden Lyd. Tømmermanden kom igang, og efter at der var sat et nyt Spygat ind, var gamle „Ida“ snart igen tæt som en Potte.

En skønne Dag ankom min Onkel, *Johan Peter Plum*, Fører af Briggen „Odin“ til Rio. Han var strandet ved Harboøre med en Ladning Svovl fra Girgenti. Den blev omtrent udlosset, men drev med en Østen-Storm af Grunden og blev af Strømmen ført ind igennem Agger-Kanal med hele Bjærgningsmandskabet og ført til Lemvig, hvor den blev købt af Kammerraad *Andrup*, Onkel og *I. L. Christiansen* i Kjøbenhavn. Det glædede mig meget at komme ombord og se ham, da han altid havde været saa god mod os alle. Medens vi laa her ved Rio, inviterede min Onkel mig paa en Tur med Jærnbanen, og derfra med Heste, eller Muldyr var det vist, op i Bjærgene Corcovado. Jeg skulde passe paa de Drikkevarer, vi medførte, og kunde altid faa min Ganger afsted, da jeg havde Proptrækkeren i Lommen, hvormed jeg af og til opmuntrede den.

„Odin“ afgik før os til Triest med Mel, og vi indtog en Ladning Kaffe til Kjøbenhavns Rhed for Ordre. Ogsaa denne Hjemrejse var lang, og da vi nærmede os de capoverdiske Øer, følte vi Kulden, da det var i April Maaned; men jeg var forfærdelig glad ved igen at se gamle Danmark efter snart 2 Aars Forløb.

Den første Dag, vi laa paa Rheden, fik jeg ikke Tid til Landlov, men benyttede noget af Dagen til at vadske en ulden Skjorte, det gik helt godt; men

det faldt i med Regnvejr, saa at jeg ikke vidste mine levende Raad for at faa den tør, og da jeg næste Dag skulde i Land, havde jeg ikke andet at tage paa end den vaade Skjorte. Jeg besluttede mig saa til at tage Skjorten paa, lige saa vaad som den var, efter at have vredet den saa godt jeg kunde. Jeg kom saa i Land og styrede af til min Fætter *Christian Sølling* i Lille Købmagergade. Pigen kom og lukkede op og saa saa undeligt paa mig, men strax efter kom min Fætters Kone, som var glad ved at se mig, men meddelte mig, at Pigen havde troet at jeg var Skorstensfejeren. Jeg fortalte saa *Emma* hvorledes det forholdt sig med den vaade Skjorte, hvorefter hun fik mig i Seng, da jeg var begyndt at fryse, og gav mig noget varm Kaffe. Næste Dag sejlede vi til Stockholm. Der var endnu Is i Farvandet, da vi med god Vind kom ind i den nydelige Skærgaard ved Sandhamn. I Stockholm blev vi hurtig udlosset, indtog Ballast og afgik til Kjøbenhavn, hvor jeg blev afmønstret fra „Ida" den 6. Juni 1864.

Efter at have været nogle Dage i Kjøbenhavn rejste jeg over Aalborg med Dampskib, dette gik ikke længere end til Struer, og fra Gæstgivergaarden telegraferede jeg hjem til Lemvig. Et Par Timer efter kom begge mine Forældre i et lille rask Køretøj og hentede mig.

Da jeg kom hjem, var Krigen udbrudt mellem Danmark og Tyskland, men nu var der Vaabenhvile. I Lemvig havde vi en Indkvartering paa 300 Mand, hvoraf vi havde 6 Ungarere i vort Hus.

De var meget flinke, og Disciplinen var god. Der var et Lazaret for de tydske Soldater, for hvilket min Fader var Lazaretforstander. Han var ikke stærk i Sprog. Han spurgte en Dag en Soldat: „Haben Sie Oefnung?“ hvortil Soldaten svarede: „Ja, Herr Doctor, Oefnung habe ich, es kommt aber nichts heraus!“ Hvilket jeg saa maatte oversætte for ham.

I Huset hos os var der en Lærerinde for mine Søstre, Frøken *Alexia Claudi*, en køn ung Pige, i hvem jeg blev meget forelsket, og hun syntes ogsaa godt om mig; men det var kun en kort Glæde, da jeg snart skulde afsted for at sejle med min Onkel *Johan Peter* med „Odin“, som ventedes til Kjøbenhavn fra Østersøen for at gaa til Cadix med Planker. I lang Tid korresponderede jeg med Frøken *Claudi*, men Tid og Afstand læger alle Saar. Forresten maa jeg sige, at jeg har været meget standhaftig i min Kærlighed, og det var kun Genstanden, som skiftede.

Den 4. Oktober 1864 mønstrede jeg med Briggen „Odin“ som Ungmand og Proviantmester med 12 Rdl. om Maaneden. Jeg skulde ligge i Kahytten, paase Provianten og i det hele taget være nyttig. Styrmanden hed *Ole Hansen* fra Holbæk, og han var en ret krasbørstig Herre, som engang meddelte mig, at han gerne vilde give mig nogle Klø, men at min Onkel ikke vilde have det. Vi skulde afgaa fra Kjøbenhavn en Lørdag, men kun til Helsingør, hvor vi fik Stille og maatte gaa tilankers i en Flaade paa maaske over 1000 Sejlere.

Dampere saaes jo sjældent i de Tider. Søndag Morgen var det det dejligste Vejr med en Smule Brise fra S. V., og da det blev Dag, begyndte alle disse Skibe at sætte Sejl og lette Anker, og alle disse solbeskinnede Sejlere var det smukkeste Syn, man kunde tænke sig. Da vi kom i Kattegat, gik Vinden N. V. og friskede op, saa at jeg blev søsyg, men saa gik det over, og jeg mærkede aldrig mere til Søsyge — i „Odin". Kokken ombord var et stort Svin, og vi kom ikke godt ud af det med hinanden. Han faldt forresten ned fra Rigningen paa Rejsen til Brasilien, brækkede det ene Ben og blev sat i Land i Pernambuco, hvortil vi gik med Salt fra Cadix, men hvor der var saa varmt, at jeg blev ombord. Jeg var bleven fine Venner med Styrmanden, som lærte mig at sy med Sejlhandske, som senere kom mig til Gavn. I Pernambuco ligger man for Anker for og agter indenfor det store Rev, og der kan staa dygtig Sø med Højvande og Søen paa Revet. Lidt N. for ligger Olinda, som i Frastand er det nydeligste, man kan tænke sig. Efter at Saltet var udlosset, indtog vi en Ladning hvidt Puddersukker, for dermed at gaa til Valparaiso. Rejsen nedefter gik strygende indtil forbi Falklandsøerne og nedefter Kap Horn, saa blæste det op fra Vest, indtil det var en hel Storm. Vi blev ved at ligge sydefter, indtil vi en Nat traf Isbjærge, som vi med Nød og Næppe klarede os forbi. Vi var da nede paa ca. 57° S. B., det samme, som Kjøbenhavn ligger Nord. Det var meget koldt og blæsende, saa at vi til Tider næsten ikke kunde

føre Sejl. Vi fangede Albatrosser, Havgæs og Capduer, som Kokken lavede til Seapie[1]), en behagelig Afvexling fra det stadige salte Kød og Flæsk. Efter at have banket omkring i næsten 3 Uger i Marts Maaned, gik Vinden lidt mere favorabel, og vi begyndte at løbe nordefter. Nu blev det stadig mildere og mildere i Vejret, og en skønne Dag kom vi i bedste Velgaaende til Valparaiso. Efter Udlosningen laa vi saa klar til at tage Ladning.

En Dag kom Paketten ind fra Nord med Flag paa halv Stang, og vi fik saa at vide, at den amerikanske President *Lincoln* var myrdet. En anden Dag kom en amerikansk Herre ombord og spurgte efter Kaptajnen. Han blev vist ned i Kahytten og udtalte her, at han gerne vilde se vort lille Skib, som jo var gaaet rundt Cap Horn. Ja, det var der intet til Hinder for, og han saa da Skibet fra Ende til anden, og det slap saa ud, at han gerne vilde fragte „Odin" til New York med en Ladning Stykgods, men han kunde ikke betale nogen stor Fragt. Kaptajnen inviterede ham da ned i Kahytten og bød ham Genever og Vand, og saa fik de en, og de fik mange Genevere og Vand, og efter at de havde pokuleret en 4 à 5 Timer, var „Odin" befragtet af Mr. *Ward* for £ 1000 til New York med en Stykgods-Ladning bestaaende af Kobberplader, forskellige Metaller i Sække og 1000 Sække Valdnødder. Efter indtagen Ladning kom vi rundt Cap Horn med god Vind til New York efter en Rejse paa 71 Dage.

[1]) En Slags Lobescowse.

Ved Ankomsten kastede vi Anker paa Floden og blev strax omringet af en Masse Baade, som bragte Udsendinge fra Skræddere, Skomagere, Boardinghouses og Hyrebasser, thi de vidste alle, at vi kom fra en lang Rejse, og at Folkene havde mange Penge tilgode. De fik imidlertid slet ikke Tilladelse til at komme ombord, og Styrmanden, som havde sejlet paa Amerika, meddelte dem, at den første, der kom ombord, vilde blive skudt ned — saa havde vi Fred for dem. Saa fik vi en Slæbebaad paa Siden og blev bragt op til en Pier for at blive udlosset.

En Dag var jeg udenbords med *Christian Meyer*, en Matros fra Læssø, for at male, men allerbedst, som vi staar og maler, gaar Stilladset i Stykker, og vi dratter i Vandet begge to med Malerpotter og det hele. *Meyer* kunde ikke svømme og laa og plaskede med Armene, saa at jeg ikke kunde komme ham nær. Jeg raabte Gewalt, Tømmermanden kom løbende, men da han heller ikke kunde svømme, kastede han en Ende med en Krog i til mig. Den huggede jeg saa i *Meyers* Livrem og fik ham saaledes op paa Dækket. Havde jeg ikke kunnet svømme, var vi vel druknet begge to. Men hvor saa vi ud! Malepotten var jo faldet i Vandet, Malingen flød paa Vandet og var trængt gennem alt: Haaret, Ansigtet og hele Kroppen var sort, og det tog os lange Tider før vi blev rigtig rene.

Saa begyndte vi at indtage Stykgods bestemt til Rio Janeiro. I New York fik vi en dansk Dreng ombord, *Spengler Lorentzen* født i Vestindien, som skulde være Dæksdreng, og en af Dæksfolkene blev

saa Kok i Stedet for Engelskmanden *Jim*, som gik i Land. Efter at have været nogen Tid paa Farten til Rio, vaagnede jeg en Nat ved, at nogen raabte mit Navn temmelig højt og tilføjede: „Din Faer er død!“ Jeg sprang op og løb op paa Dækket, men alting var saa stille og roligt, som det kun kan være i Passaten. Jeg fortalte det til min Onkel, Kaptajnen, som søgte at berolige mig med, at det var noget, jeg havde drømt, og at Drømme altid mente det modsatte, men jeg var meget bedrøvet paa Resten af Rejsen. En Morgen, da vi gik og spulede Dæk, tabte jeg en Pøs overbord, og da det var aldeles blikstille, sprang jeg overbord fra Agterskibet for at stikke en Ende paa den for at hale den op. Førend jeg imidlertid kunde faa Enden fast, havde Dønningen skubbet Skibet et godt Stykke frem, og Enden blev revet ud af Haanden paa mig, og jeg var allerede et godt Stykke agten for Skibet, idet jeg stadig holdt fast paa Pøsen. Saa raabte Tømmermanden: „Lad gaa Pøsen! Kom tilbage til Skibet!“ Samtidig kastede han Loglinen overbord, som jeg fik fat i. Jeg svømmede saa, og han trak lempelig i Linen, jeg kom saa langs Siden af Skibet og blev halet op meget forpustet. Det viste sig, at jeg kun havde været akkurat 7 Minutter i Vandet, det forekom mig, at det var meget længere. Heldigt for mig, at der ikke var Hajer — vi havde set et Par Stykker i Farvandet nogle Dage før.

Efter en god Rejse kom vi saa til Rio, og jeg var med i Baaden i Land for at hente Breve og Aviser, og da vi kom ombord, og jeg fik fat i Avi-

serne, opdagede jeg Faers Navn i Dødslisten. Min Onkel søgte at trøste mig, men jeg vidste bedre Besked, og endnu før vi gik fra Rio, fik jeg Brev hjemmefra, at han var død den 1. November 1865 — det har været meget nær ved den Tid, da jeg havde Aabenbaringen i Søen.

Imidlertid begyndte vi at indtage en Ladning Kaffe, og vor Bestemmelse var Frederikshavn for Ordre. Den sidste Søndag havde vi Gæster, Venner af Kaptajnen, ombord. Om Morgenen hentede jeg to store Ænder i Land, de skulde halvkoges og derefter steges i Ovnen med brunede Kartofler, og derefter Svedsketærte, som Kokken mente, han var dygtig til. Søndagen kom. Jeg kom ombord med Ænderne, som var pillet nydelig rene. Gæsterne kom, og det var altsammen dejligt. Ænderne blev halvkogte, derefter stegte i Ovnen, nydelig brune, ligeledes Kartoflerne og Tærten. Jeg havde dækket Bordet og meldt, at vi var klar og bragte Suppen ned. Den blev erklæret for udmærket, især da der var Melboller paa, og den gik med adskillige Glas Vin. Saa stillede jeg Ænderne paa Bordet og de brunede Kartofler. Kaptajnen strøg Kniven paa et Staal og begyndte at skære for og lægge af paa en Tallerken, som blev langet rundt. Men Kaptajnen ser da paa mig med et knusende Blik og ser saa paa Ænderne, og lige med et slaar den Tanke mig: Ænderne har jo ikke været opskaarne og er blevet kogte og stegte med Indvoldene i! Som en forsigtig General skærer han saa alt det udvendige af: Brystet, Laarene, uden at komme det indvendige nærmere, og det blev heller

ikke opdaget af Gæsterne, da Appetitten ikke var saa stor, og saa snart et Glas var tømt, blev det fyldt igen — det sørgede jeg for. Men da Gæsterne var gaaet, var der i en god Mening til mig og Kokken. —

Som sædvanlig er der godt Vejr paa disse Bredder, og Rejsen gik glat, men der kom en Mand i Vejen med en Slæde, som man siger. Vi kom helt op til den engelske Kanal og med god Vind helt op til Dungeness, saa blev det stille, og Vinden springer paa N. O. med frisk Kuling og let Taage. Vinden maa rimeligvis have været S.V. i længere Tid; thi der laa en Masse Sejlere, som nu med N.O. kom ned imod os. Det var henimod Morgen, men ret mørkt, i Slutningen af Marts. Paa engang opdager vi et Barkskib, som ikke har set os i Tide, styre lige paa os. Der høres et Brag — og han træffer os paa Bagbord-Side, midtskibs. Vi kom lidt efter fra hinanden, og han forsvinder i Mørket. Vi fik saa Lanterner fat og ser, at „Odin" er skaaret lige ned til Vandgangen, saa at vi maa søge snarest at komme i Havn for ikke at synke. Vi laa lige udfor Calais, hvor vi laa en Maaned under Reparation, og gik saa lige til Kjøbenhavn, hvor jeg blev afmønstret den 15. Juni 1866.

Jeg rejste strax til Lemvig og var der sammen med Moer og mine Søskende i omtrent en Maaned, saa kom jeg til Kjøbenhavn for at aftjene min Værnepligt og blev indrulleret den 20. Juli i Panserfregatten „Peder Skram". Efter at være klar fra Holmen gik vi en Tur i Nordsøen, hvor vi havde saa daarligt Vejr, at en af Kanonerne rev sig løs. Derefter

gik vi til Norge og havde Landgang i Horten. Saa gik vi ned i Sundet, hvor vi havde Manøvrer, og næsten daglig skete Ulykkestilfælde. En Dag sprængtes en Del Rør paa Grund af Mudder i Kedlen, en anden Dag druknede en Mand ved at katte Ankeret, og i Flaadens Leje faldt en af de faste Folk ned fra Mærset og havde nær slaaet en af de indrullerede ihjel, en Jyde der hed *Julius*.

En Dag fik vi Ordre til at gøre Fregatten særlig fin baade indenbords og udenbords, da vi skulde eskortere Dampskibet „Slesvig", Kongedamperen, med Prinsesse *Dagmar* ombord til Kronstadt. Saalænge vi var i danske Farvande løb „Peder Skram" foran, derefter kom „Slesvig", og bagefter kom de tre russiske Orlogsmænd i Følge. En Nat blev der afbrændt et stort Fyrværkeri fra „Peder Skram", og da vi kom i Nærheden af russiske Farvande, løb de tre Russere foran for „Slesvig", og „Peder Skram" agten for „Slesvig". Paa Kronstadt Rhed kom „Peder Skram" med temmelig god Fart imod en russisk Orlogsmand uden større Skade. En Dag blev der givet Ordre til, at 100 Mand af Besætningen med Officerer og Underofficerer skulde op til Sct. Petersborg. Mit Numer var ikke mellem de lykkelige, der skulde derop, men en af Underofficererne, som jeg henvendte mig til, gjorde mig opmærksom paa, at der vel nok var en eller anden Bondetamp, der vilde sælge sin Ret for et Par Rationer Flæsk, og det viste sig ogsaa at være Tilfældet. Jeg stillede altsaa med Landgangsholdet, da der Kl. 10 Form. blev kommanderet til Faldereb, og der laa en kej-

serlig Damper, „Onega“, og ventede paa os. Vi blev anbragt over og under Dæk for at gaa op til Sct. Petersborg som Kejserens Gæster. Ankommen dertil fik vi hver et Stykke Papir hvorpaa var skrevet, hvorledes vi havde at forholde os, hvis vi kom fra hinanden osv. Nogle af os blev inviteret hjem af en Jøde, hvor vi blev trakteret med Brød, Sild, Løg og Mælk. Paa Gaden kom Folk og tog os i Hænderne og sagde: „Gute Dänen, Sie haben uns die Braut gebracht“. Saa mødte vi oppe ved Vinterpaladset for at se paa Revuen, hvor ogsaa Prinsesse *Dagmar* var tilstede. Det var mageløst at se, hvorledes Rytterne kunde tumle sig paa Hestene, snart var de under Bugene, og snart stod de paa Ryggene med Sadlerne under Armen. Da det var forbi, viste man os mange store Bygninger, f. Ex. Isaakskirken. Om Aftenen var vi i den store Opera og saa „l'Africaine“. I Mellemakterne gik vi ud paa Gangene, hvor der stod Buffeter, hvor man frit kunde tage Kager og Frugt, og liberiklædte Tjenere med en Flaske i hver Haand skænkede forskellige Drikkevarer for os. Paa hver Plads laa en Seddel, hvor der paa Fransk og Tysk blev anmodet om ikke at give sit Bifald til Kende ved Hurraraaben. Flere af vore Underofficerer kunde ikke staa for det frie Traktement og havde faaet en stille Klister paa, som dog gik af uden Skandale. Efter Operaens Ophør søgte mange ned paa „Slesvig“, men jeg kom ombord i „Onega“ og laa paa en haard Køjebænk, og næste Morgen blev vi befordrede tilbage til Kronstadt.

Efter nogle Dages Forløb afgik vi tilbage til Kjøbenhavn, hvor jeg blev hjemforlovet fra Orlogstjeneste den 20. Oktbr. 1866 som Helbefaren.

Netop i de Dage kom min Onkel tilbage med „Odin" til Kjøbenhavns Rhed fra Østersøen. Han vilde gerne have havt mig med sig, men jeg havde bestemt at ville tage Styrmandsexamen, og derved blev det. Jeg saa ham aldrig mere, thi han døde om Sommeren i Montevideo af Kolera. Jeg begyndte paa Navigationsskolen, men havde en Del Vanskelighed ved at finde mig tilrette paa Landjorden, da jeg jo havde været 4 Aar tilsøs. Ved Hjælp af Anbefalinger fra Kapt. *Julius Andersen* og Bundtmager *Bang* fik jeg Friplads paa Navigationsskolen, og det hjalp mig meget. Juleferien tilbragte jeg hos Onkel *Samuel Sølling* i Kirke-Hvalsø,[1]) og Tiden gik, og i Maj fik jeg den første Examen som det hed sig: paa Bredden, og i August gik jeg op til Længde-Examen.

Da jeg havde faaet Examen, rejste jeg hjem og tilbragte en Maaneds Tid hjemme, hvorpaa jeg fik Hyre som Matros i Skonnertbriggen „Line", Kapt. *P. A. Petersen,* og udmønstrede med den til Stettin d. 26. Oktbr. 1867. Det var nu med et vist Vemod, at jeg forlod Landjorden og igen gik tilsøs. Alting syntes mig behageligere i Land, og der vankede ikke saa mange Knubs og Ubehageligheder som paa Søen, men nok er det: Bestemmelsen var taget, og det var for sent at vende om.

Vi sejlede da til Stettin, derfra til Grangemouth

[1]) Hans Farbroder Samuel Anton Sølling, Sognepræst til Kirke-Hvalsø (1804—84).

og saa til Horsens, hvor vi indtog en Ladning Byg til Trondhjem. Men Frosten blev stærkere og stærkere, og da vi endelig var tillastet, var Isen saa stærk, at der ikke var Tale om at vi kunde komme ud. Vi blev saa afmønstrede den 23. Decbr. med Løfte om at komme igen, naar Skibet skulde afsted. Jeg rejste hjem til Lemvig og havde en fornøjelig Tid.

Den 21. Jan. paamønstredes jeg igen i Horsens. Med fint Vejr sejlede vi ud, men kom ikke ret langt, ikke længere end til Snaptun,[1]) saa sprang Vinden østlig med frisk Kuling og Sne, og vi maatte gaa tilankers. Her blev vi saa liggende i 8 Dage. Saa gik Vinden N. V. og vi søgte ind til Frederikshavn, hvor vi laa nogle Dage med Snevejr og Kuling, tilstrækkelig til at se Tiden an, naar man skal til Trondhjem. En Nat kom Kaptajnen ombord og var gal i Hovedet, nogle af Skipperne havde drillet ham med at en saa ny og flot Skude som hans laa i Havn, naar Vejret ikke var mere daarligt. Han medbragte Lodsen, og saasnart det gryede af Dag, gik vi ud af Havnen, og Vejret dagedes og blev bedre jo længere vi kom ud. Vi passerede Skagen og Hanstholmen med Vinden N. V., lidt frisk Kuling. Vi havde ikke sejlet ret mange Timer før det igen sprang op med en haard Kuling og høj Sø, saa at vi maatte rebe og tilsidst gøre smaa Sejl, og med engang, efterat være truffen af en Braadsø, kaster Skibet sig om paa Siden og bliver liggende. Lasten havde forskudt sig. Nu var gode Raad dyre. Forstangen og Stor-

[1]) En Ladeplads i Horsens Fjord.

stangen blev kappede og gik overbord, men „Line“ blev liggende paa Siden, og der var intet at gøre, da Kælderskottet[1]) var trykket ind ved Skibets Bevægelser. Skibet laa saa langt over Styrbord, at Vandet stod ind til Storlugen, men laa ellers temmelig roligt, dog var det saa langt ovre, at der ikke kunde holdes Ild paa Kabyssen, og vi kunde ikke faa noget varmt i Livet, skøndt det var bitterlig koldt. Et lille Rom-Anker var væltet og Indholdet løbet ud, men Brændevins-Ankeret var i Behold, og deraf fik vi saa en Snaps til Maaltiderne, som stadig var kold Mad: Beskøjter, Skinke, Pølse og Ost. Det ferske Vand i Vandfadene var blevet blandet med salt Vand, saa det tog vi meget sparsomt til. Saaledes laa vi 5 à 6 Dage uden Forandring. Saa en Morgen løjer Vinden lidt af, men Skibet slingrede vældigt i den høje Sø. Vi syntes da at kunne høre noget der lød som Brændinger, men der var intet at se, og paa samme Tid bliver det taaget, det vil sige Sørøg, en Taage som ikke gaar ret højt, saa at vi til Tider kunde se Himlen skinne igennem. Lige paa engang hører vi Stemmer i Nærheden af os og en Stemme raaber om vi vil ha'e Lods? og saa opdager vi pludselig en meget stor Baad langs Siden med 14 Mands Besætning. Vi fik saa at vide, at vi ikke havde været saa meget langt fra de yderste Klipper, og at Lodserne havde set vor Rigning ovenover Taagen. Vi laa udfor Aalesund og ikke langt fra Indsejlingen til Trondhjems-Fjorden.

Da Lodsbaaden laa langs Siden, hørte vi Folkene

[1]) Skillerum mellem Agterlast og Proviantrummet.

tale dernede, og vi hørte ofte Navnet *Ole* blive nævnt. Kaptajnen bemærkede da til Overlodsen, at de talte saa meget om „Ole“, hvem det var? „Ja“, sagde Overlodsen, „vi hedder allesammen Ole her i Baaden, undtagen ham, der sidder længst forude, han hedder Ole Olsen, han.“

Vi fik nu ved Hjælp af Lodsbaaden „Line“ svajet rundt og paa lige Køl, saa at vi kunde sætte Sejl og for fuld Kraft styre efter Havn. Vi passerede Molde og Christianssund, men da vi kom ind paa Trondhjems Leden, blev det taaget, og vi maatte gaa tilankers Natten over. Da vi hev Ankeret op, var den ene Flig brækket, saa det var underligt, at vi ikke var drevet i Land. Imidlertid ankom vi til Trondhjem og ankrede i Elven, og det blev meddelt os, at der hverken maatte koges ombord, ej heller haves Lys eller Ild ombord af Frygt for Ildebrand. Dette var en stor Ubehagelighed, da alt var vaadt ombord, Køjeklæder, Gangklæder, kort sagt Alt, gennemtrængt af Søvand. Det værste var, at Maden, som blev kogt i Land, var kold, før den kom ombord. Imidlertid tog Ingen Skade af disse Forhold. Om Dagen hev vi Kornet op i Sække med Spillet, og om Aftenen gik vi paa en Dansesalon „Løven“, hvor vi da fik ordentlig Varme i Skrutten. Vi fik saa udlosset, fik en ny Rigning sat op, blev bugseret ud til Kobberøen, hvor vi skulde have en Ladning Kobbererts, hvormed vi skulde gaa til Newcastle. —

Da jeg herfra d. 28. Maj 1868 kom tilbage til Kjøbenhavn, blev jeg afmønstret. Jeg søgte mig en Hyre,

arbejdede i nogen Tid hos Riggerne og søgte at faa Hyre i en af Puggaards Fregatter, men det lykkedes mig ikke. Derimod fik jeg en Dag Tilbud om at rejse til Kjøge, hvor der var bygget en Brig, for at være behjælpelig og senere at rigge den til med Udsigt til at faa Hyre der ombord som anden Styrmand. Jeg blev saa installeret i Kjøge, hvor jeg havde en Onkel — *Schmelling*[1]) — fhv. Købmand — der levede af sine Penge, men var saa svagelig, at han kun daarlig kunde gaa. Tilsynet med Skibets Bygning beroede hos Kaptajn *Schnicker;* han var en haard Negl, med hvem jeg dog kom godt ud af det. Jeg boede i et lille Hotel, hvor Værten — Hr. *Jensen* — til Tider havde Delirium og maatte hales ud under Pumpen til stor Glæde for Pigerne. Kort efter kom 1ste Styrmand — *L. Jensen* — derned, en flink Mand, som ogsaa gerne lagde Ørene tilbage[2]), og vi blev sammen ved Skibet, som hed: „Dronning Louise", i 4 Aar.

Vi laa i Kjøge hele Sommeren, og jeg var hos min Onkel hver Søndag til Middag. Endelig var Skibet færdigt, og jeg blev paamønstret d. 18. Septbr. 1868. Kaptajn *L. C. Grove*[3]) var i Kjøge den sidste Maanedstid, men vi saa ikke meget til ham, da han ikke kunde forliges med Kapt. *Schnicker.* Vi indtog Byg til London. Mandskabet bestod foruden af Kaptajnen og os to Styrmænd af en svensk Matros, *Carl Sandstrøm*, 2 Letmatroser, *Niels Olsen* og *August Dall*, to Jungmænd, *Johan Elberling* og *Frederik Hansen*, Tømmermand *Nielsen* og en svensk Kok,

[1]) Daniel Schmelling gift med Forf.s Moster Sophie Plum.
[2]) At drikke meget.
[3]) Kaptajn L. C. Grove var født 1840 og døde 1924 i Ballerup.

som stammede. Desuden fik vi paa Kjøbenhavns Rhed en lille Pudelhund, 2 Maaneder, der aldrig havde været i Land, men var født i en Lodskutter.

Vi gled saa fra Danmark paa vor lange Rejse og kom til London, hvor der blev afsluttet Fragt paa £ 1500 at afgaa med Stykgods til *Nikojalefsk* i Amurfloden.

Vi laa nu en rum Tid forat indtage Ladningen og kom ikke i Land og saa Byens Mærkværdigheder, da vi ingen Penge havde tilgode. En Morgen, da jeg lige i Dagningen stod paa Dækket, fik jeg Øje paa et Optog, som jeg ikke kunde blive klog paa. Da det kom nærmere, viste det sig at være Politibetjente med en Mand imellem sig, der gik i en Tønde uden Tøj paa. Det viste sig at være en svensk Styrmand, som vi kendte, da han hørte hjemme i et Skib, der laa foran os. Han havde truffet en Veninde, og disse to Venner havde faaet for meget at drikke. Svenskeren vaagnede først om Morgenen paa en Sopha uden nogetsomhelst andet Tøj paa end Skjorte og Strømper. Saaledes gik han ud af Huset, der ikke var laaset, og ned ad Gaden, hvor der stod en stor Meltønde med Aske i, som han vælter og træder Bunden ud af og gaar ned i, og gaar videre nede i Tønden som i en Mundering, og kom saaledes ombord. De to Betjente grinte, saa de var helt skæve.

Efter en Maaneds Ophold havde vi fuld Ladning af Stykgods og ikke særlig dybt. Den 15. Decbr. afgik vi fra London, men vi var næppe kommen udenfor, saa blæste det op af N. V., og det gik lang-

somt frem. Vi kom dog til Portland i Kanalen, men saa blev Sø og Vind saa haard, at vi maatte ligge tilankers der paa Rheden i tre Dage. Saa dagedes Vejret, Vinden gik nordlig, og Juleaften var vi ude i Kanalen og gik med fulde Sejl paa vor lange Rejse. Folk, som ikke kender til Sagen, vil tro, at der i et nyt Skib ikke er noget at gøre, men tvertimod, det er ligesom et nyt Hus, det tager lang Tid, før man faar alt i Orden.

Hvis nogen havde fortalt mig det, vilde jeg ikke have troet, at Rejsen kunde vare saa længe, men det tog os 6 Maaneder, før vi kom i Havn, og 7 Maaneder før vi naaede vort Bestemmelsessted. Om selve Rejsen er der intet særligt at bemærke, den var som alle andre. Storm og Stille, Passatvinde, og paa den anden Side af Cap det gode Haab havde vi en haard Storm, saa at vi maatte kaste nogle Kasser med Syrer, som stod paa Dækket, overbord.

Efter $4^1/_2$ Maaneds Forløb ankom vi til Anjer i Sundastrædet, som nogle Aar senere blev tillukket under et Udbrud af Vulkanen Cracatau. I Anjer fik vi en hel Del Frugt, Grøntsager, Høns og Æg ombord, hvilket var en hel Lækkerbidsken efter i saa lang Tid ikke at have faaet andet end det salte Kød og Flæsk. Hunden, som i den lange Tid ikke havde set andre Mennesker end os ombord, blev helt rasende, da han saa Malajerne, og maatte spærres inde. En Dag i Søen skulde vi slaa andre Sejl under, og da jeg var nede i Sejlkøjen for at tage et Sæt op, opdager jeg, at der manglede en Spegepølse,

og da jeg meddeler det til Kaptajnen, siger han: „Saa gid der da maa voxe en Pølse ud af Næsen af den, der har taget den!“ Nogle Dage efter mødte Jungmand *Frederik Hansen* med en stor og tyk opsvulmet Næse, og da jeg ser ham, siger jeg strax: „Du har stjaalet Pølsen, *Frederik*!“ Han tilstod strax, og der blev intet gjort derved.

Efter 6 Maaneders Forløb den 15. Juni ankom vi til Hongkong for at tage Vand, Kul, Brænde, Grøntsager, samt Citroner, som vi trængte til, da vi alle mere eller mindre havde Skørbug. Da vi igen, Dagen efter, kom ud, var det meget varmt og blikstille. Vi opdagede en stor Havskildpadde, som laa paa Vandet og sov. Baaden blev ganske stille firet af og roet lydløst hen imod Dyret, styret langs Siden af det. Jeg, der laa i Stævnen, greb den med begge Hænder og førte den midtskibs op i Baaden. I Løbet af Eftermiddagen fangede vi tre til, hvoraf den ene var meget stor. Vi fik nu fersk Kød i store Maader, men det kneb meget med at faa dem dræbte; thi de holdt stadig Hoved og Hals inde, og sjældent kom andet end Snudespidsen udenfor Skallen. Det tog undertiden et helt Kvarter for et Par Mand at faa en Løkke om Halsen paa dem, men saa var det en let Sag. Dyret blev hejset op i Halsen og saa et Slag med en Øxe — og saa havde vi ægte Skildpadde. Den sidste og største, vi havde, blev foræret til en Kjøbmand *Holmgreen* i Nikolajefsk, der lavede et Gilde paa den i 8 Dage, og alle Folk i Byen var mere eller mindre fulde i de Dage.

Den 10. Juli kom vi ind til de Castries Bay, hvor vi maatte opholde os nogle Dage, da Isen endnu laa og drev paa Fladen, og Mærkerne endnu ikke var udlagte. Saa kom Lodsen og bragte os afsted, og den 15. Juli ankom vi til Nikolajefsk efter 7 Maaneders Rejse. Det var en hel Svir igen at komme paa Landjorden efter saa lang en Sørejse, og vi nød alle Livet igen. Der var Is i Floden, Sne paa Landet og Træerne var uden Blade, men i Løbet af 8 Dage var Is og Sne væk, Træerne var grønne, og Græs og Blomster skød frem af Jorden. Nikolajefsk var dengang en stor By med mange Soldater. Der var hver Dag Regimentsmusik paa Torvet lige i Nærheden, hvor vi laa ved Kajen. Ellers var der saamænd knapt paa Forlystelser. Udlosningen tog lang Tid, og vi blev saa befragtede af en Jøde, Hr. *Sonnenblick*, til Wladiwostok med $^1/_2$ Ladning Wodka og Genever. Byen var dengang kun en lille Plads med en lang Gade, hvorfra vi blev fragtet til Nagasaki med Stykgods. Som Passagerer medtog vi en Søn af den russiske Krigsminister *Miljutin* og en ældre Professor, Hr. *Caderly*. Det var forbunden med store Vanskeligheder at faa fersk Vand i Wladiwostok, men da vi kom i Forbindelse med en saa stor Mand som *Miljutin*, gik det helt glat, og vi fik 10 russiske Soldater til Hjælp til at bære Vandet fra Kilden og ned til Baaden. Desuden fik vi ogsaa en halv Oxe med til Føde. Nu er som bekendt Byen en af de største i Østen. — Nagasaki er den nydeligste By, man kan tænke sig, bygget op ad Klipperne ser den ud som Legetøjshuse. Vi kom

dertil om Aftenen, og Byen straalede under Illumination; der var nemlig Fest, Kirkegaardene var oplyste med Papirslamper, store Baade roede omkring i Havnen fulde af Børn, som svingede med Lamper og sang.

Lige fra min tidligste Ungdom havde jeg ønsket at komme til China og Japan, og dette Ønske fik jeg nu opfyldt i fuldeste Maal, da jeg var derude — med kun en Afbrydelse — i 10 Aar. Det var netop paa den Tid, da Krigen mellem det gejstlige og verdslige Overhoved — Micadoen og Tajkunen — var tilendebragt, og Micadoen blev eneherskende. Tajkunens Herredømme var til Ende. Jeg fik god Lejlighed til at sammenligne Chinesere og Japanere, og Sammenligningen faldt ubetinget ud til Fordel for Chineserne. Dem kunde man stole paa, de var taknemlige, naar man gjorde noget for dem, men Japanerne kunde man derimod aldrig blive klog paa, og især blev det galt, da de begyndte at bilde dem ind, at de var ligesaa gode og maaske langt bedre end Europæerne. Men aldrig har jeg set et skønnere Land end Japan, ligemeget hvad enten man saa det fra Søen eller inde fra Landet. Befolkningen var jo for saavidt flink nok, — men jeg syntes dog bedst om Chineserne. Dog er China, saavidt jeg har set, ikke noget smukt Land.

Fra Nagasaki gik vi til Shanghai med en hel Ladning Stykgods. Der maa imidlertid have været noget muggent ved Forretningen, thi Kaptajnen fandt ud, at efterhaanden som Ladningen blev sat i Land i

Pakhuset, gik den ud af den anden Ende! Men heldigvis blev det stoppet itide, saa at Kaptajnen fik Fragten udbetalt, inden der blev losset mere; thi Meningen var det nok, at han skulde have været snydt for Fragten.

Shanghai blev nu vor Stabelplads for næsten to Aar. Hvorhen vi end blev befragtet, Nord- eller Sydpaa, altid kom vi tilbage med Fragt til Shanghai. En af de første Gange vi var der, en Søndag, sejlede en chinesisk Djunke (et Sejlskib) forbi os, og en eller anden gjorde den Bemærkning, at det var en høj Rigning for et saa lille Fartøj. Et Par Minutter efter ser vi, at den kæntrer ret over paa den ene Side, og de Folk, som sad paa Dækket, faldt i Vandet. Nogle Sampaner (chinesiske Robaade) kom strax til Hjælp, og i vor egen Sampan tog jeg og Tømmermanden og et Par Mand afsted for at se om vi kunde hjælpe. Djunken drev med Strømmen ind paa grundt Vand og stod fast med Bunden i Vejret, og vi kunde høre at Folkene inde i den bankede for at komme ud. Vi havde Øxer og Koben med, og i kort Tid havde vi faaet Hul i de ganske tynde Planker, saa at vi kunde trække de levende Mennesker ud af Hullet. Ialt fik vi 8 Mand og 4 Kvinder ud levende, men 2 Mand og 3 Kvinder kunde vi se ligge døde, men kunde ikke faa dem ud. Nogle af dem, der sad paa Dækket, druknede ogsaa, da de ikke kunde svømme, og ved Strømskiftet kom de drivende tilbage, og dem fik vi saa op i Bunden af Djunken. —

I Foraaret 1870 skulde vi til Tientsin befragtet

af en Chineser og havde baade Supercargo og fast chinesisk Mandskab til at tumle med Ladningen. Efter at være kommen fra Shanghai klagede Kaptajn *Grove* over, at han havde ondt i Hoved og Øjne og havde Kløe i Kroppen, og da det blev værre, efter at han havde været tilsøs nogle Dage, blev vi enige om at løbe ind til Chefoo for at faa Doktor. Da vi gik tilankers i Havnen og hejste det gule Karantæneflag, kom Doktoren meget hurtigt ud, og saa snart han saa Kaptajnen, erklærede han at det var — Kopper, og rimeligvis de sorte Kopper. Vi fik Ordre til strax at lette Anker og lægge ud paa den aabne Rhed, men fik desuden at vide, at Pejhofloden op til Tientsin endnu var tilfrossen, saa at vi lige saa godt kunde ligge i Chefoo som udenfor Pejho. I tre Uger laa vi der tilankers, saa at vi lige kunde se Land, som var dækket med Sne. I Begyndelsen kom Lægen hver Dag for at se til Patienten, senere kom han hver anden Dag. Da jeg jo var bleven vaccineret, da jeg var til Orlogs, var jeg den, der bedst kunde omgaaes den Syge uden at blive smittet, og jeg passede ham saa hele Tiden og bestilte ikke andet. Jeg havde heller intet Meen deraf, kun fik jeg Hovedpine en Morgen og tænkte strax: Tak, nu har Du Kopper! men efter at have delikateret mig med 2 Lod engelsk Salt og 2 store Kopper stærk Kaffe, saa var jeg igen Karl for min Hat. Men ogsaa Styrmand *L. Jensen* begyndte at vise Symptomer paa Kopper, og jeg raadede ham til at tage sig en varm Genever-Toddy, hvilket faldt mere i hans Smag, og han tog saa 4 Toddyer, hvor-

paa han faldt i en umaadelig Sved og sov 19 Timer. Da han saa vaagnede, var han hel rask og raabte paa noget at spise. Han fik lidt Udslet og til Slutning en stor Kop lige paa Næsetippen, og saa var han rask. Men da Kaptajnen begyndte at skalle, var der ikke det Sted, hvor der ikke var Skaller, der kløede forfærdeligt, og da han vilde rive sig med Neglene, var jeg nødt til at give ham Uldvanter paa, hvorover han blev saa gal, at han lovede at skyde mig, naar han kom op. Da Isen paa Pejho imidlertid brød op, maatte vi afsted.

Kaptajnen havde faaet Tilladelse til at komme op, men ikke ud i Luften, da Ansigtet endnu sad i én Skorpe, men han kunde ikke dy sig og stak Hovedet ud af Kahytsdøren. Foraarsluften var imidlertid for skarp, og han fik saa stærke Smerter, at han maatte blive i Sengen til vi kom ud paa Floden, og han gaaer endnu med et meget forbidt Ansigt. Efter at vi var komne til Tientsin, fik vi Sommer og Varme, men han led endnu længe af Svimmelhed. Han boer nu i Roeskilde og førte indtil fornylig Damperen „Hornsherred", og er nu 75 Aar gammel.[1])

Engang da vi laa i Hakodadé i Japan, havde den danske Konsul, *Johan Duus,* faaet sin Flagstang brækket i Stormen, og jeg blev sendt i Land med et Par Mand, og vi fik rigget en nydelig Stang op for ham, smukt malet og lakeret, og vi levede jo svært solidt, medens vi var i Land. Iøvrigt levede vi godt efter at være kommen paa Kysten, da baade Kød og Fisk var billig og udmærket. Paa den Tid

[1]) Død 1924 i Ballerup.

havde Mandskabet været 2 Aar ombord og var saa ikke bundet længere, men kunde, om de ønskede det, gaa i Land her, hvor Hyren var meget højere. Fire Mand forlod os, og vi fik tre Malajere og en chinesisk Tømmermand i Stedet for. Vi skiftede Stapelplads, idet vi fik en tilfældig Fragt til Amoy, og der sejlede vi paa i henved $1^1/_2$ Aar. Tiden gik saa med forskellige Farter derude og alle de Byer, hvor Europæere maatte komme, blev anløbne, undtagen Foochow. Men saa blev der Tale om, at vi skulde hjem. Vi fik Fragt til Batavia, hvor vi fik fuld europæisk Besætning saa nær som Chineser-Kokken og Drengen, som vilde med til Danmark. Vi indtog en fuld Ladning Sukker og Kaffe og gik dermed ad Hjemmet til, til Boston. Rejsen varede 98 Dage uden noget nævneværdigt, og i Boston tog vi en Ladning Flæsk og Fedt til Antwerpen. Det var en hel Svir igen at komme til en europæisk By og særlig til en saa smuk By. Da jeg havde havt en daarlig Arm paa Rejsen, en Byld, var det nu ogsaa rart at kunne faa rigtig gode Omslag af Hørfrø med Sennop, saa at jeg var hel rask, da vi skulde gaa til Leith for at tage Kul til Kjøbenhavn. Dér i Leith havde vi det Uheld, at en Mand faldt ned fra Rigningen og knuste den ene Kæbe og fik anden Skade; men det var det eneste Uheld, der ramte os paa hele den fire Aars lange Rejse.

I Kjøbenhavn fortøjede vi i Nærheden af den dengang nye Knippelsbro, der laa saa rent forkert i Farvandet.[1]) Jeg blev afmønstret d. 18. August 1872

[1]) Omlagt i 1908.

efter at have været ombord i 3 Aar og 11 Maaneder, og kun to af det første Mandskab, Matroserne *Sandstrøm* og *Elberling*, var med tilbage. Det var helt morsomt at faa fast Fod igen paa Landjorden, men jeg følte mig dog meget ensom, skøndt jeg boede hos min Broder *Christian Sølling*[1]) i Nørrefarimagsgade, der dengang endnu var ugift. Jeg blev derfor hurtigt færdig med Kjøbenhavn, og saasnart jeg havde faaet noget Tøj, rejste jeg til Lemvig, efter at have faaet Løfte af Grosserer *Kjørboe*, at jeg maatte blive 1ste Styrmand paa „Dronning Louise", naar hun igen skulde ud, omtrent d. 1ste November. I Lemvig blev jeg modtaget med aabne Arme af min Moder og Søskende, og jeg morede mig efter bedste Evne i de 6 Uger jeg var hjemme; der var næsten ikke en Dag, at vi ikke havde en Dans eller anden Lystighed. Dagene gled hurtigt, ja kun altfor hurtigt, og før jeg tænkte derpaa kom der Brev fra Kaptajnen.

Jeg blev saa paamønstret d. 2. November 1872. En Dag kom en Dame ombord med en lille, stridhaaret Dreng ved Haanden og spurgte efter Kaptajnen, som dog ikke var ombord. Det viste sig at være Pastorinde *Lassen*, og Sønnen skulde med Skibet som Dæksdreng. Han hed *Axel Lassen*, og det blev den senere Plantageejer og Godsejer til Høvdingsgaard ved Præstø[2]).

[1]) Urtekræmmer Christian Sølling f. 1845, d. c. 1900, gift med Emma Ostenfeldt, død 1881.

[2]) Den daværende Skibsdreng Axel Lassen, den i 1925 afdøde Godsejer A. F. Lassen til Høvdingsgaard, har meddelt, at han Sommeren forinden var til Orlogs som frivillig Lærling ombord paa „Esbern Snare", og at hans Fader gennem Rhederen, Kjørboe, der var hans Ungdomsbekendt, skaffede ham Hyre i September 1872 i „Dronning Louise". „Skibet", fortæller Hr. Lassen, „laa dengang uden

Vi blev bugseret til Helsingborg for at tage en Ladning Havre, og medens vi laa her, havde vi den store Stormflod[1]). Vinden var østlig og blæste lige ud ad Havnen, saa at vi havde stort Besvær med at holde Skibet fast med alle Kæder i Land paa Fortøjningspælene. Masterne var samme Dag blevet malet hvide, men Sand og Snavs røg omkring og blev siddende i den nye Maling, saa at Masterne blev helt sorte og maatte skrabes af igen. Vandet blæste saaledes ud af Havnen, at Skibet kom til at staa paa Bunden, og saa stod det fast nok. Saa blev vi færdige og kom afsted med god Vind og godt Vejr og tog ved Kronborg igen Afsked med gamle Danmark, som jeg nu ikke skulde se igen i 7 Aar.

Vi havde i Kjøbenhavn faaet hel ny Besætning, ja, nu i Cardiff gik Kaptajn *Grove* i Land, og der kom en ny Kaptajn *C. Bondo*, der hørte hjemme i Svendborg. Vi var saa anden Styrmand *Bang*, Letmatros *Carl Frisenette*, Letmatros *Kallundborg*,[2]) Drengen *Axel Lassen* og en Tømmermand, der var født paa Christianshavn, en ganske ung, rask og dygtig, noget forsoren Mand, og flere, jeg ikke kan huske[3]). Vi gik med Kul til Demerara. Kap-

---

Rigning paa Bodenhoffs Plads. Jeg arbejdede med efter bedste Evne og lærte meget ved saaledes at være med til at rigge et Sejlskib fra Dæk til Top." Sølling og Lassen boede alene ombord og spiste til Middag i en Beværtning i Overgaden o. V. lige udenfor Porten; Maden var udmærket og kostede en Mark, om Søndagen lød Menuen altid paa sød Suppe og Flæskesteg med Rødkaal.

[1]) Stormfloden 11.—13. Nov. 1872.

[2]) Hans egentlige Navn var Christian Simmelkjær fra Kallundborg, kom dog først med fra Hamborg paa næste Rejse.

[3]) Godsejer Lassen supplerer Listen f. Ex. med Christian Grove, en Skibsdreng, der var Søn af en Riggerformand. „Kapt. Grove og Sølling selv", siger Godsejer Lassen, „var meget afholdte, Bang derimod det stik modsatte."

tajnen var en meget flink Mand, lidt tilbøjelig til at være stor paa det, hvortil der, efter min Mening, slet ikke var nogen Grund, men det gik ogsaa over lidt efter lidt, da vi kom til at kende hinanden bedre. 2den Styrmand *Bang* havde været Reservelieutenant og havde ogsaa Anlæg til at stikke Næsen i Vejret, men det gik ogsaa over. I Demerara var der meget varmt, og jeg var slet ikke i Land. Da vi kom tilbage til Hamborg, gik vi i Tørdok for at faa højere Kobberforhudning, og jeg fik imedens Orlov til Lemvig i 8 Dage. Da min Tid var omme, rejste jeg igen til Hamborg, hvor der imidlertid var afsluttet Fragt til Hongkong.

Der laa imidlertid 7 danske Skibe saa tæt ved Siden af hinanden, at vi kunde løbe over fra det ene Skib til det andet henover Lægterne, og vi skiftedes til at spise til Aften hos hinanden i en vis Rækkefølge, og det galdt da om, hvem der kunde byde det bedste Bord. Imellem Styrmændene var *Tronier* og Møller *Hansens* Søn fra Rudkøbing: *Niels Juel Hansen*, og næsten alle skulde vi til China. For at komme i Land maatte vi altid bruge en Jolleører (en Færgemand), da vi laa i Strømmen uden Forbindelse med Land. En Nat kom *Niels Juel* og skulde ombord, han satte sig ned agter i Jollen og sagde; „Jolleører, sæt mig ombord," og saa faldt han i Søvn. Lidt efter kom hans Kaptajn, og da han saa en Mand sidde agter i Baaden, troede han det var Jolleøreren, og sagde til ham: „Hov, sæt mig ombord!" og satte sig for

i Baaden og faldt strax i Søvn. Da det blev høj lys Dag, vaagnede Kaptajnen og saa sig om og sagde „Hvad Satan er det?“ Saa vaagnede *Niels Juel:* „Hvad Satan er dette her?“ raabte han — og saa blev der et Grin. Kaptajnen var *Oluf Petersen* fra Rudkøbing.

Vi havde en god Rejse paa 98 Dage til Sunda-Strædet, derfra stille Vejr til Hongkong[1]). Men her saa det sørgeligt ud, da der for 8 Dage siden havde været en Tyfoon: Skibe uden Rigning, Vrag af alle Slags drev om med Strømmen i Havnen. Inde paa Kajerne laa opdrevet Tømmer og Planker, mange Huse var blæst om, og utallige Træer brækkede. Kom man i Nærheden af Chineserne, fortalte de strax: „Tyfoon very bad!“ Ved Udlosningen skete den Ulykke, at en Strop med en svær Kasse med svenske Svovlstikker blev sprængt og faldt ned paa en Chineser og slog ham flad og død paa Stedet. Vi maatte saa for Retten, og en Jury blev nedsat, men Manden var og blev død. Der var her i Hongkong en Koloni af Danske, særlig fra „Great Northern Telegraph Co.“, og baade Kapt. *Bondo* og jeg kom jævnlig sammen med disse gemytlige Mennesker.

Fra Honkong gik vi til Touron Bay paa Cochinchina-Kysten og hentede en Ladning Jærntræ. Store Bjælker af umaadelig tungt Træ, som det var forfærdelig vanskeligt at indlade, da de var glatte

[1]) Godsejer Lassen mener, at de ikke gik gennem Sundastrædet, men sønden om Java gennem Djilolo-Strædet ved Celebes ud i det kinesiske Hav. „Vi var 154 Dage fra Hamborg til Hongkong, og saa ikke Land fra de Capoverdiske Øer til Timor Lant, 91 Dage.“

som et Spejl. Stevedoren skulde egentlig selv have indladet dem, men vi var bange for, at han skulde tabe dem og gøre en Ulykke paa Skibet, saa jeg maatte til selv at have Opsynet, og det var et væmmeligt Arbejde, men vi mistede kun én Bjælke, som strax sank. Da vi kom tilbage, gav Købmanden mig 25 $ for min gode Hjælp. Vi laa der i ca. 5 Uger, og hver Lørdag fik vi en lille Kalv ombord, som blev slagtet og spist til næste Lørdag. Der blev fortalt, at der var Tigere i Land, og at man skulde være forsigtig med at gaa i Land, naar det var mørkt. Kaptajnen gik dog ind med Baaden en Eftermiddag, kun medtagende et gammelt Gevær og Drengen *Axel Lassen*, som kaldtes *Præsten*, til at ro. De havde ikke været ret længe borte, før de kom roende tilbage af alle Kræfter, og begge lignede de Døden fra Lybæk og var vaade som druknede Mus. Da de havde lagt Baaden til ved en stor Bjælke, som de traadte ud paa, slog denne Bjælke øjeblikkelig et stort Slag med Halen og viste sig at være en vældig Krokodille, og de faldt begge to i Vandet, som dog ikke var dybt, men fuldt af Mudder, saa de saa forfærdelige ud.[1])

Med disse Jærnbjælker gik vi til Wampo, Forstaden til Canton. I den Tid de blev udlossede, tog Kaptajnen og jeg en Dag til Canton for at se denne mærkværdige By. Paa selve Floden boer ca. $^1/_2$ Million Mennesker, saa vi kom ikke længere. Husene er bygget paa store Baade, som synker

[1]) Godsejer Lassen kan ikke rigtig huske dette, men vel at Kapt. Bondo paastod at have mødt en Tiger.

og stiger med Vandet. Der var alt muligt at se i den flydende By, Theatre, Butikker, Haandværkere, alt hvad man kan tænke sig. Der er Gader, det vil sige Aabninger mellem Baadenes Rækker, og al Trafik foregaar med Sampaner (chinesiske Baade). Om Aftenen oplyses alt med kulørte Papirslamper, og det er et aldeles mageløst Skue.

Omtrent paa den Tid blev en engelsk Damper „Greyhound" overfalden af Chinesere imellem Wampo og Canton. Damperen havde chinesisk Ladning, hvoriblandt der var Sølv og Opium og desuden en hel Del Passagerer paa Rejse fra Hongkong. Lidt efter at Damperen havde forladt Wampo, kom alle Passagererne paa Dækket bevæbnede til Tænderne, og viste sig nu at være forklædte Sørøvere. Kaptajnen blev strax skudt ned og lidt efter lidt Mandskabet og Styrmændene. En af Røverne gik op paa Broen, andre var nede i Maskinen og tvang Maskinmesteren til at vedblive at holde Dampen oppe, til de kom til et bestemt Sted i Floden, hvor Maskinen blev stoppet og Ankeret gik i Bund. Resten af Besætningen blev dræbt, og et Par meget store Djunker kom til. Flere Chinesere sprang ned i Lasten, hvor Sølvet og Opiumen var, hvilket de vidste aldeles nøje. Kort efter forsvandt Djunkerne med deres Bytte tilligemed alle Røverne. Skibet blev liggende tilankers, men noget efter fundet med alle de døde Folk ombord, og bragt ind til Hongkong. Tiltrods for de store udlovede Belønninger blev Røveriet uopklaret. Men omtrent et Aarstid efter kom en Chineser ind til en Pantelaaner i

Hongkong og spurgte, om man vilde købe et Uhr. „Jo, det vilde man da nok, hvis det ikke var for dyrt“, og man bad ham sidde ned. Men Pantelaaneren havde fattet Mistanke og strax sendt Bud efter en Betjent, og ved Undersøgelse fandt man Navnet paa Kaptajnen paa „Greyhound“ indgraveret paa Uhrets Kapsel. Chineseren maatte tilstaa, og alle de endnu levende af Røverne blev indfangne og hængte — 31 Mand. Dette var naturligvis et enestaaende Tilfælde paa den Tid, jeg var ude, og tilmed i en Damper; men i Sejlskibenes Tid gik det ikke saa sjældent paa, at et Skib blev udplyndret, men Folkene blev dog i Almindelighed ikke slaaede ihjæl.

Fremgangsmaaden mod Sejlskibene var at komme dem saa nær som muligt i stille Vejr i store Djunker og kaste Stinkpotter over paa Dækket, saa Mandskabet maatte søge op i Rigningen eller ned under Dækket, og saa blev Skibet plyndret. Nogle Aar før vi kom ud paa Kysten, i 1866, blev Røverne dog narrede. En lille Brig „Dannevirke“, Kaptajn *Mogensen* af Faaborg, laa klar til at sejle til Saigon i Ballast, og en anden Brig „Carl Vilhelm“ hjemmehørende i Flensborg, bestemt til Formosa i Ballast og meget lig den anden; men den havde dog en Del Sølv og Opium ombord. Om det var tilfældigt eller med Villie, véd jeg ikke, men „Dannevirke“, som skulde sydpaa, kom til at sejle ud af Havnens nordlige Udløb, og „Carl Vilhelm“, som skulde nordpaa, sejlede ud af det sydlige Udløb. „Dannevirke“ havde kun været nogle faa Timer i Søen,

før han saa nogle mistænkelige Djunker blive roet frem af mange Aarer. Da de kom i Nærheden, kastede de Stinkpotter over paa Dækket, raabte: „Carl Vilhelm aahøj!“ og ordrede dem til at brase bak. Kort efter sværmede de paa Dækket som Bier, raabende, skrigende og svingende med Sabler. „Dannevirke“s Mandskab løb ned i Lukafet, og lidt efter blev Kappen lukket over og aflukket. Kaptajn *Mogensen*, en Mand paa c. 60 Aar, og Styrmanden blev paa Dækket henne agter, og Røverformanden tiltalte dem nu paa godt Engelsk: „Skibet her er „Carl Vilhelm“. Du skal fra Hongkong til Takao paa Formosa. Du har Ballast og 20 Kasser Opium og 15 Tønder med Sølvpenge. Det hjælper ikke, Du nægter. Sig os, hvor dette Opium og Pengene ligger, saa skal der ikke krummes et Haar paa nogens Hoved, hvis ikke bliver I halshuggede allesammen.“ Kaptajnen tog til Genmæle: „Du tager Fejl. Skibet her er Briggen „Dannevirke“ bestemt til Saigon i Ballast, og vi har hverken Opium eller Sølvpenge ombord.“

Saa begyndte Hovedmanden at bande og true og placerede 2 Mand med Revolvere ved Kaptajnen og ved hver af Styrmændene, medens alle de andre flokkede ned i Lastrummet. Rum Tid efter kom Høvedsmanden igen paa Dækket aldeles rasende og forlangte Forklaring af Kaptajnen, hvorfor denne var gaaet ud af den nordlige Udsejling, naar han dog skulde sønder paa? „Paa Grund af Vinden“, svarede Kaptajnen og tilføjede: „Briggen „Carl Vilhelm“, som gik en Time før mig til Formosa, altsaa

nordpaa, og som havde Opium og Sølv ombord, løb paa Grund af Vinden dengang ud af den sydlige Udsejling.“ Sørøveren indsaa nu, at han var bleven narret, Kaptajnen og Styrmændene blev beordret under Dæk og Lugerne lagt paa, efterat de var truet til ikke at komme op i den første Time. Da de kom paa Dækket, saa de Djunkerne langt borte mod Nord. „Da jeg kom paa Dækket“, fortalte Kaptajnen, „kunde jeg gerne have givet mig til at græde. Den løbende Rigning var skaaren i Stykker, den staaende Rigning var hist og her hugget over, alle Vandfadene — paa et nær — var tomme. En stor Del af Provianten var røvet bort, og alting var forfærdelig tilsvinet. Men — tilføjede han — aldrig har jeg set løbende Rigning blive splejset og bragt i Orden i saadan en Fart. Den staaende Rigning blev saa godt som muligt istandsat og Sejlene sat. En stor Kanon, som alle Koffardiskibene dengang havde ombord, og som Sørøverne forgæves havde søgt at slæbe over i Djunken, laa væltet paa Dækket. Jeg kunde ikke nægte mig den Fornøjelse at prøve paa at faa et Skud efter Fjenden. Med stort Besvær fik vi Kanonen rejst. Vi fik godt Sigte og brændte den af, men den traf vel sagtens ikke, dog syntes jeg, det var os en Tilfredsstillelse. Der kom lidt mere Vind, Sejlene blev fyldte, og vi styrede mod Saigon.“ — Det var en lang Historie om Sørøvere, men den er sand. —

Imidlertid sejlede vi i stadig Fragtfart og kom en Rejse til Nieuchwang fra Swatow lige før Isen skulde

lægge til. Vi havde som sædvanlig Supercargo og Chinesere ombord for Ladningens Skyld, saa det gik i en Fart. Efter at være færdig med at lade gik vi i Mørkningen udenfor Havnen for at være klar til Afgang næste Morgen. Morgenen kom, og vi skulde til at hive Ankeret op og sætte Sejl, da det blev opdaget, at vi manglede vore 2 Drenge, *Axel Lassen* og *Kristian Kalundborg*. Der blev søgt efter dem overalt, men de var og blev væk; men paa samme Tid opdagedes det, at der manglede en Lastleider, en Ankerbom, en Planke, 2 Læmpeskuffer, og at noget løbende Tovværk hang ud over Siden, og saa var vi klare paa, at de var deserterede. Der var saa intet andet at gøre end at sætte Baaden i Vandet, og Kaptajnen roede op til Byen og meldte det i Konsulatet med Paabud om at sende Drengene til Hongkong med det først afgaaende danske Skib. Da Kaptajnen kom igen, hev vi Ankeret op, satte Sejl og satte Kursen efter Hongkong med fint Vejr, men noget taaget.

Om Natten havde jeg Vagt paa Dækket, da jeg opdager en Djunke forude med en Masse hvide Lanterner oppe, men ingen kulørte, saa det var umuligt at se, hvad der var for eller agter paa den. Jeg lod da styre, som jeg troede, agten om Djunken, men det viste sig at være forkert, for vi løb ret ind midtskibs paa Fartøjet med et forskrækkeligt Rabalder. Alle Chineserne c. 30 Mand kom myldrende over paa vort Dæk, alle vore Forgrejer var gaaet, baade Bougspryd, Klyverbom og Pyntenetstok. Vi svajede imidlertid klar af hinanden, og

Djunken fortsatte sin Rejse tilsyneladende uden at have taget Skade. Vi fortsatte ogsaa med Chineserne ombord, men vi landsatte dem i Kiao Chan Bay. Da det var Nordøst-Monsun, saa var vi i Hongkong paa 8 Dage. Her fik Kaptajnen en Claim paa 20.000 Dollars for den tabte Djunk, men der blev en Contra-Claim paa 25.000 Dollars for den Skade, som „Dronning Louise" havde faaet, og siden den Tid hørtes der aldrig mere Tale om Claims; idet Djunken ikke havde ført reglementerede Lanterner og altsaa ikke kunde faa nogen Ret.

Nogle Dage efter vor Ankomst til Hongkong, kom den danske Bark „Flensborg" fra Nieuchwang, og da han sejlede agten om os, raabte Kaptajn *M. Köedt* over til os: „Jeg har jeres to Drenge ombord!" Drengene blev da hentede, og vi fik saa Historien om deres Eventyr, og lykkelige var de ved igen at komme ombord i deres gamle Skib. Det lod til, at disse Drenge var noget eventyrligt anlagte, samtidig med at de ikke var tilfredse med deres Lønning. I Nieuchwang laa der en amerikansk Orlogsmand, og en dansk Sømand dér ombord havde mødt Drengene og lovet at hjælpe dem ombord i Amerikaneren, hvor Gagen var 30 Dollars om Maaneden istedetfor 12 i „Dronning Louise". Det hele var imidlertid en uheldig Spekulation. For det første var de nær druknet, da de deserterede, da den ene af dem fik Krampe, da han kom i det kolde Vand. Saa kom de ind i en Chineserhytte, hvor de fik Mad og Drikke og i Tilgift en Masse Lus, som plagede dem forfærdeligt. Dagen efter blev de strax

attraperede og sendt ombord i „Flensborg". Ellers blev der ikke taget Notits deraf. De var meget flinke efter dette lille Eventyr, og saa fik de lidt højere Gage, da de ellers vare flinke Drenge.[1])

De to Skibsdrenges Desertation forløb i Følge Godsejer *Lassens* Fortælling saaledes:

„*Christian Kallundborg (Simmelkjær)* og jeg deserterede ganske vist, men det gik til og forløb paa en noget anden Maade end det er beskrevet af Kapt. *Sølling*. Initiativet var mit, maa jeg bekende, skøndt jeg jo var den yngste. Foranledningen var, at jeg, der var paamønstret i Hamborg for en Maanedshyre af 9 Rdlr. som Jungmand, havde faaet det Løfte af Kaptajn *Bondo*, at jeg efter et Aars Forløb skulde stige til 12 Rdlr. Da Aaret var omme, gik jeg til *Bondo* og bad om at faa Løftet opfyldt; men han, der var i daarligt Humør, hvad han forøvrigt næsten altid var overfor Mandskabet, svarede bandende og skældende i en grov Tone, at „Skibet først maatte tjene Penge inden min Hyre kunde forhøjes", noget som efter min Mening ikke vedkom mig. Jeg svarede ham temmelig uforskammet, at naar han brød sit Løfte, saa vilde jeg lejlighedsvis tage vare paa mig selv og mine Interesser. Fra Hongkong gik vi til Tientsin ved Pejhofloden, og der laa en amerikansk Kanonbaad „Ashelot", og jeg traf nogle Skandinaver,

[1]) Axel Lassen (1858—1925) gik fra Skibet, da hans Tid var omme. Han kom til Sumatra for at bestyre en Tobaksplantage for sin Søster og som Konsul Købke siden købte. Axel Lassen blev senere Ejer af Høvdingsgaard, der nu ejes af hans Søn, Godsejer Emil Lassen.

dog ikke Danske, der ombord. Der blev ikke lovet mig noget, men der blev sagt, at de manglede Mandskab, og at man gerne antog Skandinaver. Der skete intet i Tientsin, da vi dér laa ved Flodbredden og Lejlighed til et Desertions Forsøg ikke syntes gunstigt. Vi gik derfra til Nieuchwang, hvor „Dronning Louise" blev sat paa Grund for ved Lavvande at rense Bunden, hvorefter vi indtog den sædvanlige Ladning Oliekager osv. Vi droppede ned ad Floden og ankrede udenfor Flodmundingen i aaben Sø, antagelig c. 1 à 2 Sømil fra Land. Der havde været megen Utilfredshed ombord, og under Opholdet i Nieuchwang kom det til et ligefremt lille Mytteri, hvor Kaptajnen, der trak en Revolver, som jeg slog ham ud af Haanden, nær var bleven kastet overbord af *Svend Dibler Jensen*, hvilket dog blev forhindret af *Sølling* og *Anders Sørensen*. Da vi droppede ned ad Floden, kom „Ashelot" opad den. Harmen over Kaptajn *Bondo* var stor i Lukafet; om Aftenen besluttede jeg at prøve paa at rømme, og *Christian Kallundborg* sluttede sig til mig, men hele Mandskabet hjalp os med Forberedelserne. Beregningen var, at Kaptajnen, da Skibet allerede var udklareret, næppe vilde vente paa at faa fat i os igen, men sejle videre til Hongkong og lade os løbe. Hvis alle de Genstande, som det ovenfor siges manglede, virkelig har været borte, saa har vi i hvert Fald ikke taget dem. Vi pakkede det Tøj, som vi ønskede at tage med, i vore Olieklæder, saaledes at vi kunde klæde os tørt paa, naar vi kom i Land, bandt Byltene paa Ryggen, og efter at have firet

Ankerbommen i Vandet, det eneste Skibsgods vi medtog, for at bruge den til Støtte under den lange Svømmetur, blev vi selv firede i Vandet over Bougen af Skibet af det øvrige Mandskab. Vi havde ventet til c. Kl. 3 om Morgenen, da Strømmen vendte, for at benytte Flodbredden til at hjælpe os indefter; det var i Slutningen af September, og Vandet var ikke koldt; splitternøgne var vi begge. Alting gik programmæssigt, og det lykkedes os at lande lidt opad Floden, hvor vi klædte os paa og hvilede i den høje Rørbevoxning, ventende paa Dagningen for at finde Vej ind i Landet. Vi kunde fra vort Opholdssted se Skibet, da det blev lyst, og næppe var det sket førend vi saa Baaden blive affiret og Kaptajnen ro ind paa Floden og op til Nieuchwang, passerende tæt forbi os, og det var jo en Streg i Regningen, da det var os ganske klart, at han gik til Konsulen (en engelsk Købmand) for at meddele vor Forsvinden. Vi observerede ham gaaende ombord igen, Skibet lettede og stod tilsøs. Saa gik vi op i Landet og kom til en Bondegaard, hvor Chineserne tog godt imod os og gav os at spise. Vi blev der et Par Dage, og hvad der fortælles om Lusenes Mangfoldighed er rigtigt nok, dog plagede de os ikke, skøndt de var store som tre à fire almindelige Lus; men Utøj har overhovedet aldrig villet have noget at gøre med mig. Da vi mente ikke at maatte spilde Tiden, hvis vi skulde have nogen Chance for at komme i amerikansk Orlogstjeneste, tog vi tredie Dags Eftermiddag Benene paa Nakken ad Nieuchwang til.

Afstanden var dog længere end beregnet, saa at da vi endelig med en Sampan sent paa Eftermiddagen kom langs Siden af „Ashelot", blev Flaget halet ned i samme Øjeblik. Vi meldte os strax hos den vagthavende Officer, der strax gjorde os opmærksom paa, at da Flaget var halet ned, var „business over for the day", og han føjede til, at den danske Konsul paa Stedet havde sendt Bud ombord, at der fra et dansk Skib var deserteret et Par unge Fyre, han føjede til: „We want you very much and would certainly have taken you, if you had turned up yesterday, but under the circumstances we can't do it unless you square the consul first". Vi ærgrede os over at være kommen en halv Dag for sent, men der var ikke andet „under the circumstances" at gøre end at springe i det og henvende os paa Konsulatet. Først maatte vi overnatte, og det skete i en chinesisk Snask, hvor vi for de Penge, som jeg fik for at sælge mit Uhr, opnaaede Mad og Natteleje. Den næste Morgen gik vi til Konsulen, en ældre Englænder, der forhørte os og var temmelig ubehagelig; jeg maatte føre Ordet, da jeg talte ganske godt engelsk og *Christian Kallundborg* ikke var meget sprogkyndig, udover lidt Hongkong-pidgeon; jeg var vist temmelig fræk, da det endte med, at Konsulen kaldte mig „a damned sea-lawyer" og satte os i Kachotten. Denne bestod i en lerklinet Hytte, som vi prompte sparkede Væggene ud af, og da vi kom udenfor, mødte vi Konsulens to Døtre, et Par rigtig søde unge Piger i 16—17 Aars Alderen. Det viste sig, at de havde lyttet bag

Døren under Forhøret og moret sig kosteligt, havde faaet Interesse for os og egentlig var gaaet over for at se, om de ikke kunde gøre noget for os. De gik saa i Forbøn for os, og Konsulen, som var blevet i bedre Humør, tog os ind i Huset, og vi spiste Frokost med Familien. Derefter ankom Kaptajn *Køedt* af Barken „Kjøbenhavn" fra Flensborg, som Konsulen havde sendt Bud efter. Han var meget elskværdig og sagde: „Hør nu, Sømænd, I kan lige saa godt tage det fra den gemytlige Side og gaa frivillig med, ellers sender Konsulen Jer ombord i Jærn, for til Hongkong skal I." Dette var os ganske indlysende, og efter at have taget Afsked med Pigebørnene gik vi ombord med ham og sejlede samme Eftermiddag. Kaptajn *Køedt* holdt Ord og behandlede os udmærket. I Hongkong kom Kaptajn *Bondo* ombord og vilde have os med sig, men jeg nægtede det, hvorefter vi Dagen derpaa blev eskorterede op til Konsulatet, hvor Retten blev sat. Han truede med at sætte os tre Maaneder i Fængsel med „hard labour" ved Skærveslagning, og jeg gjorde ham opmærksom paa, „at det var han ikke berettiget til"; han var rasende, men der var ikke noget at gøre, og jeg nægtede at gaa ombord i „Dronningen". *Bondo* var ikke glad ved Situationen, maaske noget fordi han forudsaa, at jeg vilde skrive hjem om Sagen og om flere andre Forhold, der vilde være ubehagelige for ham. *Sølling* kom saa tilstede, og ham havde vi jo ikke noget imod, tvertimod. Han snakkede med os og prøvede at tale os til Fornuft, og Følgen var, at *Bondo* i hans Nærværelse lovede, at

hvis vi gik ombord igen, saa skulde jeg faa mine 12 Rbd. beregnede fra Udgangen af de første 12 Maaneder efter Paamønstringen i Hamborg, at der ikke skulde blive gjort Grin med os, at der ikke skulde tages Hævn over os, naar vi atter kom tilsøs, og at jeg skulde være Letmatros. Alt dette garanterede *Søllings* personlig for. Saa gik vi ombord, og dermed var den Historie forbi." — —

Der findes nogle mindre Uoverensstemmelser mellem Kapt. *Søllings* og Godsejer *Lassens* Sted- og Tidsbestemmelser, som ikke har særlig praktisk Interesse eller Betydning for den almindelige Læser, og som derfor lades ude af Betragtning.

Efter endt Reparation i Honkong gik vi til Formosa, og saa efter Sydspidsen af Formosa. Om Natten Kl. c. 12 kom 2den Styrmand *Sørensen* ned og meddelte mig, at han kunde høre ligesom Brænding, men intet se. Han troede, det var nogle Klipper, som hed Vele Rete Rocks, som kun var c. 12 Fod over Havets Overflade, og Strømmen drev os ret derop efter. Jeg havde ligget syg af Klimatfeber, men kom i en Fart op paa Dækket. Vi kunde vel være en Kvartmil fra Klipperne. Jeg fik kaldt alle Mand paa Dækket. Storbaaden blev sat ud med Vand og Proviant og slæbt agterud. Skibet, som hele Tiden havde ligget N. O. an efter Kompasset, begyndte nu, da vi kom nærmere til Revet, at svinge rundt og lagde til Slutning den modsatte Vej og drev med Agterskibet foran lige ind mellem Klipperne. *Axel Lassen* stod tilrors, Kaptajnen stod ved Siden af ham i Skjorteærmer, medens jeg sad i

Nærheden saa træt, at jeg næppe kunde flytte Benene. Skibet drev videre, stærkere og stærkere, og netop som vi var mellem begge Klipperne, slaar en Sø over Skibet fra begge Sider — og i det samme var vi klar uden at have rørt — og glade var vi! Men vi fik en haard Nordøststorm til Yokohama.

En tysk Bark løb omtrent paa samme Tid paa Vele Rete Rocks og blev komplet Vrag. Hele Mandskabet druknede med Undtagelse af Kaptajnen, som havde sin Kone, to Smaabørn og en Japaneserpige ombord. Han saa dem drukne for sine Øjne uden at kunne hjælpe dem. Han blev selv bjærget af en anden Tysker, men han gik senere fuldstændig fra Forstanden af Sorg og blev sendt til Europa som uhelbredelig. —

Det var nu paa den Tid, at vort danske Mandskab havde været 2 Aar ombord og altsaa kunde forlange at forlade Skibet eller faa Gageforhøjelse. Mandskabet gik lidt efter lidt fra os, og vi fik Mandskab blandt de Indfødte: Chinesere om Vinteren, Malajer eller Japanere om Sommeren. Jeg kom tidt sammen med en 3mastet Skonnert „Aarhus", Kapt. *Heuckendorff*, der ligesom „Dronning Louise" tilhørte Rhederiet *Kjørboe*. Samme Kaptajn tænkte nok paa at købe en Skibshandlerforretning i Nieuchwang, og Kapt. *Bondo* skrev hjem og anbefalede mig som Fører af „Aarhus". Kort efter kom saa Telegram: „*Sølling* skal føre „Aarhus", naar *Heuckendorff* gaar i Land." Det var i Juni 1876, og nogen Tid efter kom Skibene sammen i Takao paa Formosa, hvor jeg gik ombord i „Aarhus" som 1ste

Styrmand, og Styrmanden fra „Aarhus“ gik ombord i „Dronning Louise“. Det var kun for at gøre en Rejse til Chefoo, hvor Skibets Kaptajn skulde gaa i Land.[1])

I „Aarhus“ var der europæisk Besætning, og det var mit første Arbejde som Kaptajn at sætte to Mand af Mandskabet i Jærn, fordi de havde drukket sig fulde og lavet Fest. Senere blev de flinke, men hele Mandskabet gik i Land i Amoy, og jeg tog chinesiske Folk. „Aarhus“ var i Maanedsfragt for et engelsk Hus, Mr. *Alexander*, og havde endnu en Maaned tilbage. I Amoy fik jeg en ny 1ste Styrmand, Kapt. *Sommer*.

I Yokohama blev Maanedsfragten afsluttet. Her traf jeg et Bysbarn fra Rudkøbing: *Peter Clausen*, som havde et Hotel, hvor jeg tidt kom. Desuden mødte jeg Kaptajn *Alm*, som jeg traf igen 7 Aar senere, da jeg med 3mastet Skonnert „Axel“ kom ind til Calais under Havari. Desuden stødte jeg paa *Frederik Kolvig*, Bestyrer af „Store Nordiske Telegraf Selskab“s Station.

Ved Ankomsten til Amoy kom Besigteren fra „North German Lloyd“ ombord, Kapt. *Andersen*. Han fik Besked om, at „Aarhus“ havde været Læk paa Oprejsen. Han mente, at det saa ud udenbords, som om Kølen var sprængt. Jeg haabede i mit stille Sind, at det ikke var Tilfældet. Vi gik saa udenbords for at se Skibet efter i Sømmene, og det viste sig da, at alle Trænaglerne var raadne og nogle af Naaderne havde givet sig. Da Ballasten var kom-

[1]) Forf. var dengang 29 Aar gammel.

men ud, saaes at Kølsvinet var raaddent, saa der var Udsigt til en større Reparation. Efter en Del Telegrafering blev det bestemt, at „Aarhus“ skulde have nyt Kølsvin, nye Trænagler og Kobberet fornyet. Arbejdet udførtes i Bellamys Tørdok, hvor *Valdemar Poulsen* var Manager. Mandskabet blev afmønstret paa Styrmand, Chineserkok og Dreng nær. Det var et stort Stykke Arbejde, og det blev i Kontrakten stipuleret at maatte tage 50 Dage — undtagen Søndage — og det blev udført paa 45 Dage. Da alt var i Orden, var det en Fornøjelse at se gamle „Aarhus“ igen paa Vandet.

Da vi paa 5 à 6 Dage var i Bangkok, skulde der spules Dæk, da det var Søndag Morgen. Dette syntes Chinesermandskabet, som havde faaet europæiske Ideer, ikke om. De kom hen til Kahytten for at demonstrere, og da jeg ikke kendte de nærmere Omstændigheder, kaldte jeg paa 1ste Styrmand. Denne kom saa frem paa Scenen, og da han hørte, hvad det drejede sig om, greb han en Chineser i hver Haand, klaskede dem sammen, saa det svuppede og hev dem henad Dækket, greb de to næste, der fik samme Konfekt, og endelig de to sidste, saa de rullede alle 6. Der blev saa spurgt dem, om de nu var tilfredse, hvortil de svarede, jo Tak, nu var de tilfredse, og saa vilde de hellere end gerne spule Dæk.

I Bangkok fandt vi det overmaade varmt, og man maatte være meget forsigtig, for ikke at faa Sumpfeber. Da vi fandt, at Barren paa Grund af Tørken var to Fod for lav til at komme over,

maatte vi vente 14 Dage til næste Højvande. Vi laa jo for Chineserens Regning.

Jeg var imidlertid bleven bekendt med Konsul *Købke*[1]), den samme, som nogle Aar efter sendte de smaa Elefanter, Eng og Chang til Zoologisk Have i Kjøbenhavn; desuden havde jeg truffet Kaptajn *Saxtorff*, hvis Fader havde været Præst i Lemvig, og Kaptajn *Peter Thomsen*, samt en Kaptajn *Sørensen*. Da jeg kom op til Konsul *Købke* og meddelte ham, at vi skulde blive der endnu i 14 Dage, sagde han strax: „Saa skal vi en Lysttur op ad Floden i Husbaad, det er netop den rigtige Tid paa Aaret. Imidlertid maa vi dog vente et Par Dage, for her skal nemlig være stor Fest, hvortil De maa med. Kongens Søster har været død et Aar, og saa skal hendes Knogler graves op, afpudses og brændes med stor Højtidelighed. Det hele er rigtig gemytligt." Han lovede at sige mig nøje Besked, og han vilde saa lade sin Baad med det danske Flag afhente mig. Da jeg kom fra Konsulen gik jeg ind til en tydsk Apotheker for at hente noget, og idet jeg kommer ind i Apotheket, hørte jeg et Skud fra Haven, og Apothekeren kom slæbende med en Krokodille paa ca. 5 Fods Længde. Han fortalte mig, at den Fyr flere Gange havde taget Ænder i hans Have, som laa lige ved Floden; nu var han glad ved at have faaet Tyven.

Næste Morgen fik jeg Bud fra Konsul *Købke* om, at Baaden vilde hente *Saxtorff*, *Sørensen* og mig Kl. 3 om Eftermiddagen. Baaden med det danske

[1]) Fhv. Konsul i Bangkok Carl Christian Købke (1837—81).

Splitflag agter laa da ved Siden med 4 Mand til at ro, i hvidt og rødt Tøj. Ved Landgangen blev vi modtagne af Konsulen, og i en nydelig Ponyvogn kørte vi til Festpladsen. I lang Afstand kunde vi høre Hornmusik, og da vi kom nærmere, kunde vi høre, at det var *dansk* Musik. Jeg spurgte Konsulen. om det var til Ære for ham. „Nej," sagde han, „men jeg har skaffet dem al Musikken fra København, og Siameserne finder, at den lyder bedre end deres egen". Da vi rigtig fik set os om, opdagede vi en Del store Drager, som ældre Folk morede sig med, og især gjaldt det om at rive hinandens Drager ned; de var med store siamesiske Bogstaver mærkede med Ejernes Navne. Saa kom et stort Optog, det var Kongen, der kom, og til „Kong Kristian stod ved højen Mast" svingede Toget med de forgyldte Bærestole ind paa Pladsen, og han indtog sin Tronstols Sæde. Ligeover for ham var Baalet, en umaadelig Stabel Brænde, nydelig skjult og prydet med Papir og Flitter i glimrende røde Farver, Blomster og Palmegrene: det var den døde Søster, som der skulde gøres Ære af. Da Tiden kom, rejste Kongen sig og trykkede rimeligvis paa en elektrisk Ledning, thi i det samme gav det et Skrald og saa stod Søsteren i lys Lue. Det vældige Baal var bygget af tørt og godt og vellugtende Træ, der brændte uden Røg, men jeg fornam dog Lugten af Ceder- og Sandeltræ. I Løbet af ca. 10 Minutter var der kun lidt Aske tilbage, som rimeligvis er blevet opbevaret.

Saa blev der slaaet paa en Tromme og gjort et

stort Spektakkel, og Konsul *Køhke* meddelte os, at vi skulde se Komedie. Lidt efter blev der ført 2 Mand i Lænker ind paa Pladsen. Den ene var forsynet med en lang Stang, tilsyneladende meget tung, og den anden havde paa hver Arm spændt en stærk Stok af ligesaa stærkt Træ. Det hed sig, at det var to dødsdømte Forbrydere, som paa denne Maade skulde adsprede Publikum. Den af dem, som slog den anden ihjel, blev en fri Mand. Saa begyndte Kampen. Det saa fra Begyndelsen af ud som Manden med de korte Stokke skulde faa Overtaget. Men paa engang tog den lange Stang fat og gik angrebsvis tilværks, og den anden fik et Slag oven i Hovedet og saa et Par Slag til, saa at han faldt om og blev liggende. Da Manden med den lange Stang rigtig vilde slaa til, lød der nogle Slag paa en Gongong, og Manden sprang saa op paa den Døde, galede som en Hane, svingede med Stangen, og der lød et højt Raab over Pladsen, der betød Frihed for Vinderen, og de blev begge ført bort. Senere fortalte Konsul *Køhke*, at den hele Kamp var fingeret; det var Folk, som ikke bestilte stort andet, og den døde Mand vilde strax være i bedste Velgaaende. Stangen og Stokkene var af letteste Bambusrør og gjorde derved end mere Spektakkel, naar de sloges mod hinanden. Jeg vil ikke nægte, at det lettede lidt paa mig, da jeg hørte den Forklaring, og jeg undrede mig jo ogsaa over, at Folk havde taget sig Tingene saa roligt under Forestillingen.

Lidt senere blev der igen slaaet paa en Gong-

gong, og Konsulen meddelte, at nu skulde Folk op og hilse paa Kongen, Konsulerne først, derpaa andre Europæere og tilsidst Siameserne. Man gik i den Orden op og trykkede Kongen i Haanden, hvorefter han nikkede, og saa fik man af en Embedsmand overleveret 3 Lemoner, og i hver af disse var en Sølvskilling, og desuden 3 Lychee (ɔ: smaa Kapsler), i hvilke der var en Seddel med et Nummer, som man foreviste i en Slags Tombola og fik 3 Genstande udleveret. Jeg fik et lille Lommespejl, en Kniv og 3 smaa Sølvæsker, som Tidens Tand har forvandlet til Messing. Efter at Europæerne, hvoraf der var en Snes Stykker, havde faaet deres Part, blev der kastet i Grams mellem Siameserne, og det var Sjov at se dem ligge der og rode paa Jorden. I Mellemtiden spillede Musikken danske Sange, f. Ex. „Vil Du nu bare la' Hønen gaa", som var gængse paa den Tid.

Lidt efter lidt skiltes hele Forsamlingen. Konsul *Køhke* viste os derefter en siamesisk Kirke eller Watt, paa hvis Kirkegaard og flade Tag Ligene blive udlagte utildækkede og i Tidens Løb ædes af Hunde og Aadselgribbe. Det var ikke noget oplivende Syn, og vi blev hurtigt færdige dermed. Før vi skiltes, inviterede Konsulen mig til en Halshugning af en siamesisk Adelsmand, som havde myrdet en adelig Slægtning.

Næste Morgen kom Konsulens Baad og hentede mig. Efter at være kommen i Land, mødte Konsulens Ekvipage med 2 Heste for, da vi skulde temmelig langt ind i Landet. Efter en Times Kørsel

kom vi til en aaben Mark, hvor der var samlet en hel Del Mennesker, og hen til en lille indhegnet Plads, i hvis Midte der sad en pæn ung Mand paa Hug. Han havde Haandjærn paa Hænderne, som han holdt foran sig, men en stor Lotusblomst dækkede Jærnene. Et Par ret fordægtige Tilskuere antog jeg for at være Skarpretteren og hans Medhjælper. Paa engang begyndte Medhjælperen at springe rundt om Manden paa Hug, og som et Lyn greb han ham i Haaret, — saa saa jeg ikke mere, men da jeg igen kiggede derhen, laa baade Hovedet og Manden paa Jorden, hver for sig. Saa opdagede jeg den tykke Apotheker, som jeg tidligere har omtalt med Krokodillen i Haven, han kom med en Petroleumsten, og da jeg spurgte, hvortil den skulde bruges, fortalte han, at han studerede Næsebruskens Historie og netop manglede en Siameser, og da den Henrettede var en Adelsmand, mente han, at der her forelaa et ægte Exemplar. Han viste mig senere det skeleterede Hoved, før jeg sejlede.

Jeg havde ved en tidligere Lejlighed udtalt for Konsul *Køhke,* at jeg havde megen Lyst til at eje et lille Afgudsbillede til at stille op ombord, da det gav Skibet et godt Navn imellem Chineserne. Saa sagde Konsulen: „Naar vi nu har været hjemme og faaet Tiffin (c: Lunch) ved 2-Tiden og saa har faaet en lille Siesta, saa kan vi gaa hen og bese et Tempel, og saa kan vi maaske „laane" en lille Afgud. Det gør vel ikke saa nøje, om vi mister Livet paa den Expedition." Jeg mente, at saa galt gik det vel ikke, men han nikkede ret betænkeligt med

Hovedet, og man vidste jo aldrig, hvor galt det kunde gaa.

Efter at være kommen hjem til Konsulen og have faaet den uundgaaelige dejlige Karry paa Høns og en lille Lur, begav vi os paa Expeditionen efter Afgudsfiguren. I et Par Bærestole — for ikke at gøre for megen Opsigt — kom vi til den Kirke, hvor Røveriet skulde foregaa. Alt gik særdeles glat. For nogle faa Pence fik vi Lov til at gaa op i Taarnet, hvor der rundt omkring paa Afsatser stod Gudebilleder, nogle ret store og andre smaa. Jeg valgte saa et c. 12 Tommer højt, som kunde deles i to Dele lige paa Midten. Konsulen tog den mindste Halvdel, Hovedpartiet, og jeg tog den største Halvdel, Fodstykket, som vi maatte bære paa vore respektive Rygge under Buxelinningen. Vi begav os saa nedefter, og alt gik godt, lige til vi kommer til de nederste Trin, skøndt vi mødte flere Mænd, der skulde op, men dér træder jeg forkert, en af mine Buxeknapper springer af, og Gudebilledet er lige ved at falde. Jeg holder imidlertid fast og dækker mig bagved *Køb*ke, som jeg meddelte, hvad der var sket, og vi slap ud; men jeg fik mig en ordentlig Svedetur af Forskrækkelse, og Konsulen — han grinede ad mig.

To Dage efter fik jeg en Invitation fra Konsul *Køb*ke til at gaa paa et 5 Dages Trip opad Floden i Houseboat, samt medbringe Skyderekvisitter, et Skift af Tøj, et Tæppe og muligt en Flaske Akvavit. Dette sidste var det strængt paalagt ikke at glemme, og heldigvis kunde jeg præstere en saadan. Næste

Dags Morgen begav vi os paa Vej ved 9-Tiden, Konsulen, Kaptajnerne *Saxtorff, Sørensen* og jeg. Det var en god stor Baad med 4 Mands Besætning og Levang (Styrmand) og Kok og Dreng, saa vi var jo 11 Mand stærk ombord, men der var god Plads. Konsulen havde sørget for Spisekammeret med alle mulige Preserves, og Flæskefoderet var svært godt i Orden. Den ferske Proviant bestod af Duer, der blev skudt paa Turen. Det var et meget gemytligt Selskab. Da Konsulen i Begyndelsen vilde sætte sig paa en Pude, stødte han sig paa noget haardt, fandt bandende Akvavitflasken, som han dødsdømte til sit eget Forbrug, og den levede heller ikke mere end to Dage. Det gik saa stadigt op ad Floden med det nydeligste Sceneri: Rismarker, Smaaskove og Søer vexlede med hinanden, og Folk saaes i al Slags Arbejde langs Floden. Ved det første Tempel gik vi i Land og fik for nogle Smaapenge Lov til at skyde Duer, som Kokken viste en forbausende Færdighed i at flaa. Saa kom Tiffin eller Lunch, som var en meget morsom Affære. Duerne var kogt i Rødvin, og til dem serveredes forskellige Grøntsager, Syltetøjer osv. Alt meget velsmagende. Rødvin i lange Baner og gode Historier. Til Slutning Frugter med Madeira. Derefter gik vi i Land og spadserede, medens Baaden fulgte efter ude paa Floden. Om Aftenen sov vi i Land i de saakaldte Salaer, smaa Huse eller Hytter med Tag og lukkede paa den ene Side ud imod Floden. Vi havde hver sit Tæppe og sin Hovedpude, og vi sov helt godt, da der ikke var Moskitoer, og vi ikke mær-

kede Lugten fra Floden, der undertiden kan være meget ubehagelig. Den næste Dag henimod Aften kom vi til et meget stort Tempel, som hed „Brabatome“, og vi tilbragte mange Timer med at se paa det herlige Landskab, som udfoldede sig i Maanens Skin, og lyttede til de klangfulde klokkelignende Lyde, som frembragtes af de smaa Kobberplader, som i Form af Blade hang rundt omkring paa fremspringende Spidser og klingrede, naar Vinden bevægede dem.

Alt i denne Verden faar en Ende, og denne sybaritiske Tilværelse fik ogsaa en Ende. Den næste Aften begav vi os paa Hjemturen for at undgaa at rejse i Varmen. Kl. 7 om Morgenen hørte vi lystige Raab, det var nogle Englændere, *Købkes* Bekendte, og to Franskmænd. Da de hørte, at vi kun havde drevet det til at skyde Duer og et Par store Vadefugle, udbrød den ene Englænder, at han haabede paa større Vildt, idetmindste en Tigerkat. Han brød sig kun om Jagt, der frembød Fare, selv Elefanter, hvortil den ene af Franskmændene svarede: „Ah you want the danger, you will have all what you want of that, last week I shot my brother in law by a mistake.“ Efter at have tømt nogle Bægere paa gensidigt Held, skiltes vi, og uden andre Oplevelser, end at Kapt. *Sørensen* skød en Hund i den Tro, at det var en Tiger, ankom vi til Bangkok.

Jeg benyttede de følgende Dage til at se forskellige Kirker. I en af dem fandt jeg adskillige af Thorvaldsens Figurer opstillede, Venusser etc., og de blev tilbedte ligesaa godt som de andre Afgudsbil-

leder. En Dag var jeg oppe paa Slottet og saa de kongelige Stalde med de hvide Elefanter og med dem ogsaa de to smaa Elefanter, som senere blev sendt til Kjøbenhavn. Endelig oprandt Afrejsens Dag, og jeg var egentlig ked af at skulle afsted, da vi havde havt det saa godt i Bangkok.

Afgangen var sat til Kl. 12 for Strømmens Skyld, men allerede Kl. 9 ankom Konsulen, da jeg havde indbudt ham til Frokost. Men han havde ingen Appetit, skøndt vi havde en god Boeufsteg med Løg, men han tog dog en Kop Kaffe „med en formildende Omstændighed." Saa tog han mig tilside og sagde: „Naar Drengen har taget af Bordet, saa lad ham sætte lidt Brød og Smør og lidt salt Kød og en Flaske Akvavit paa Bordet, saa kan jeg hjælpe mig selv, naar jeg føler Trang til en Forfriskning." Saa placerede vi os i Lænestole under Solsejlet og talte om løst og fast og om den behagelige Tid, jeg havde havt, og jeg takkede ham, fordi han havde været saa venlig imod mig. Han gjorde jævnlig en lille Udflugt til Kahytten og var i straalende Humør, hvilket var mig en Gaade, da han ellers altid var morgengnaven. Henimod Kl. 12 kom Lodsen, og Konsulen gjorde sig klar til at gaa i Land. Han takkede mig for den brillante Frokost, og vi tog hjærtelig Afsked med hinanden og sagde: Au revoir! — men jeg saa ham aldrig siden. Da jeg gik gennem Kahytten, saa jeg, at han kun havde spist et Par smaa Stykker Brød, men det meste af Akvavitten var gaaet sin Gang. Det var ham vel undt, men det var ikke til at mærke paa ham.

Saa kom vi afsted, og i Løbet af nogle Timer var vi tilsøs og — hvilken Fornøjelse var det ikke at komme ud i den friske Søluft efter i 6 Uger at have levet i den kvalme Flodluft!

Efter at have været en otte Dages Tid i Søen begyndte Styrmand *Sommer* at skrante og vise Tegn til Feber; jeg fik ham ind i Kahytten og gav ham Kinin, men han blev værre og værre og talte i Vildelse. Da vi saa mødte en tysk modgaaende Bark „Felix", signalerede vi til den og bad Kaptajnen, Baron *v. Trumbach*, om at komme ombord og medtage Kinin, da vor var ved at slippe op. Han var saa venlig at komme, saa paa Patienten, men der var ikke andet at gøre. Jeg selv fik ogsaa lidt Feber og 3 Bylder tvers over Panden og en bolden Finger, hvoraf jeg endnu har Mærke. Med Sydvest-Monsun, let Vind og fint Vejr, ankom vi til Amoy efter 35 Dages Rejse.

Styrmand *Sommer* kom paa Hospitalet, hvor han laa i 5 à 6 Dage mellem Liv og Død og var meget medtaget. Efter 8 Dages Ophold var jeg helt rask og gik til Takao paa Formosa, og derfra i flere Fragter, og endelig fra Yokohama til Niigata paa Japans Nordvestkyst efter Ris. Niigata ligger paa den aabne Kyst, kun dækket af Øen Sado. Pladsen er god nok om Sommeren, men meget usikker i Vintermaanederne. Vi var imidlertid meget heldige, da vi paa Oprejsen havde en haard Storm ud af Landet medgaaende, slap igennem Tsugaru-Strædet i fire Timer, medens man undertiden kan bruge 14 Dage, da Strømmen gaar stærkt østefter. Inden 14 Dage var vi tilbage i Yokohama.

Her traf jeg sammen med Hr. *Frederik Kolvig*, Bestyrer af Store nordiske Telegraf-Kompagni, som ogsaa kom ombord. Han fortalte, at hans Forlovede *Ida Smith*, Datter af Skolelærer *Smith* i Rudkøbing, vilde komme til Hongkong fra Marseille med en fransk Damper i Løbet af nogle Dage, og da han hørte, jeg skulde til Hongkong, bad han mig gaa ombord og hilse paa hende. Naar Postdamperen fra Europa er isigte fra Hongkong, bliver der affyret et Skud fra Victoria Peak, en høj Bjergspids c. 2000 Fod over Byen. Et Par Dage efter vor Ankomst blev Damperen meldt, og det var netop den Damper, hvormed Frøken *Smith* skulde komme. Da den i Løbet af en Times Tid kunde ventes i Havn, hejste vi vort største Splitflag, et meget stort Flag, som havde tilhørt en amerikansk Orlogsmand. Postdamperen kom ind og kastede Anker ikke langt fra os. Jeg gik da ombord og hilste hende fra Kæresten. Mit store Flag var den første Ting, hun havde lagt Mærke til, da hun kom ind i Havnen. Hun blev saa hentet af Hr. *Suenson*, Bestyrer af „Store nordiske Telegraf-Station i Hongkong", og boede saa paa Stationen i 4 Dage, til Damperen afgik til Yokohama, og hvor jeg en Dag var inviteret til Middag med hende.

Efter nogen Tids Forløb fik jeg afsluttet en Thefragt over Foochow til Adelaide i Australien. Skibet blev spulet og rengjort meget omhyggeligt i alle Ender og Kanter. „Aarhus" skulde jo nu være Theclipper, og det havde meget at sige i de Tider. Saa kom først en Del Ballast ombord, der bestod af renvaskede smaa Sten, da The-Last er for let at sejle

paa, og saa kom Ladningen, de bekendte Kasser indsyet i Maatter og ombunden med Spanskrør, ialt 11,368 Kister og halve Kister og mindre Kasser. I Løbet af 8 Dage var Ladningen indtaget, og der blev gjort klart til den lange Rejse. Paa samme Tid laa der to engelske og en hollandsk Barkentine (tremastet Skonnert) og indtog Ladninger til Australien. De to engelske Skibe afgik nogle Dage før os, og man hørte aldrig mere til dem. De fik en Typhoon i den sydlige Chinasø, og man formoder de er forlist paa Koraløerne. Hollænderen kom til Australien, men først 14 Dage efter „Aarhus".

Saa afgik vi da for vor Part fra Foochow den 24. Novbr. 1877 med forseglede Ordrer, som først maatte brydes, naar vi var kommen 20 miles fra Land. Ved Udsejlingen fra Foochow med Slæbedamper huggede vi i Grunden ganske let, men fortsatte Farten som om intet var hændet.

Kommen en Snes Mil fra Land aabnede jeg min Ordre, som lød paa „Adelaide" i Vest-Australien. Vi krammede saa alle Sejl paa og havde godt Vejr næsten hele Rejsen. Vi løb igennem Chinasøen, passerede Sundastrædet d. 22. Decbr., løb saa ud paa den engang fastsatte Længde og kunde saa holde af til Australien og ankom til „Adelaide" efter 60 Dages Rejse. Vi ankom paa en meget heldig Tid, thi der var næsten ikke mere The i „Adelaide".

Saa snart vi vel var kommen tilankers, kom der øjeblikkelig Bud efter Prøverne, og det blev saa meddelt mig senere, at hele Ladningen blev solgt paa mindre end en Time. Efter endt Udlosning antog

jeg en Fragt paa en halv Ladning Mel og 2 Tons Dynamit i „Adelaide“ og Resten af Ladningen i Noarlinga, 20 miles sønden for „Adelaide“, for dermed at gaa til Sidney.[1]) Der var ingen Havn i Noarlinga, men nogle store Klipper, hvor vi laa svinebunden til alle fire Sider, aldeles sikkert. Jeg gik strax i Land og traf Afladeren Mr. *Clarke*, som var en Skotte og meget flink. Det tog os dog 12 Dage før vi havde Ladningen inde, og saa begav vi os paa Rejsen til Sydney.

Paa Grund af Dynamitten, som vi havde ombord og de 2 Tønder Krudt, som laa under min Køje, kunde vi ikke komme ind i Havnen, men maatte ankre paa Bugten ved Sydney, og da det desuden var Søndag, kom Prammene efter Dynamitten først ud om Aftenen, og jeg var meget glad, da vi var kommen af med det Stof. Næste Dags Morgen meget tidlig kom Lodsen med en Slæbedamper, og blev vi saa bugseret ind til Circular Quay.

Hen paa Formiddagen kom min Fætter *Vilhelm Sølling* ombord, og det første han sagde var: „Du er jo ingen gammel Mand, men efter dit Fotografi at dømme, skulde man tro, Du var 50“. „Nej“ sagde jeg, „jeg er kun 31“. Under mit Ophold dér kom jeg jævnlig til ham, og han var meget gemytlig, ligesom ogsaa hans Kone *Tattie* var meget flink.

Fra min Onkel i West Maitland[2]) fik jeg Brev, at de gerne vilde se mig dér, og jeg tog da en Dag en Tur 60 miles med en Damper til Newcastle og

[1]) Paa Australiens Østkyst.
[2]) Nord for Sydney.

derfra til West Maitland, som laa en Times Kørsel derfra. Det glædede mig meget at se denne ny Familie. En af Sønnerne, *Carl Sølling*[1]), der havde et umaadelig stort Skæg, var Solicitor (Prokurator) i W. Maitland. Vi foretog flere Rideture sammen ind i Landet og red en Dag c. 30 miles, men da kunde jeg næsten heller ikke staa paa Benene, da vi kom hjem. Begge Døtrene *Ellen* og *Line* var hjemme i Huset tilligemed *Ellens* tre Børn.

Efter at have været der i 5 Dage fik jeg Brev fra Sydney, at jeg kunde faa en Fragt med Kul til Yokohama fra Newcastle. Jeg rejste; men saa blev der Kulstrike, og det varede 14 Dage før vi fik vor Ladning. Det meste af denne Tid opholdt mig i West Maitland. Jeg kan endnu se Onkel med sin Blikspand og sin Pibe i Munden, naar han skulde ud at malke Køerne, han kunde saa være helt gemytlig. Over Tante var der noget meget melankolsk; hun længtes hjem efter Danmark, som hun dog aldrig mere fik at se. Min Fætter *Carl Sølling* fortalte mig en Del om Australien, hvorledes meget er helt forskelligt fra det, der er Tilfældet i Landene paa Jordens nordlige Halvkugle. Svanerne er sorte i Stedet for hvide, Træerne fælder Barken og ikke Bladene, ligesom Bladene hænge lige ned og brede sig ikke, saa at der næsten ikke er Skygge under Træerne. Floderne løbe indad i Landet og fortaber sig i de store øde Landstrækninger, medens Floderne herhjemme løber ud i Havet paa Grund af Regnmængden, og Kirsebærrene bærer Skallen udenom Bærret

[1]) Carl Frederik Sølling, død 1881 i Australien, 75 Aar gammel. Han var Søn af Forf.s Farbror og var rejst til Australien 1838 med Kone og Børn.

i Stedet for at have en Sten indeni, osv. En Dag, da vi var ude at ride, gjorde vi Ild paa inde i Skoven, og min Fætter tog saa og ristede nogle store Træorme, der smagte ligesaa godt som kogte Æg. En Dag havde jeg hele Familien nede ombord hos mig i Newcastle, og de morede sig kosteligt, da de aldrig før havde været ombord i et Skib, ligesom over en Abekat, jeg havde ombord, og over Chinesermandskabet. Jeg forærede min Onkel et fint Skakspil fra China og min Tante en Kasse The, hvorover de var meget glade. Desuden fik de syltede chinesiske Frugter, Ingefær, Komkvals (smaa syltede Frugter) etc.

Imidlertid slog Afskedens Stund, og d. 17. April 1878 afgik vi fra Newcastle til Yokohama. En af de første Dage vi var tilsøs, skulde der aabnes en Tønde Kjød, og det viste sig da at være Lammetunger. Jeg tænkte først, at der forelaa noget Snyderi, men senere opdagede jeg, at det var en Fejltagelse i vor Faveur, og Chineser-Kokken forstod at lave mange meget velsmagende Retter af dem. Vi havde fint Vejr med meget Stille. En Dag, da jeg ved Middagstid stod henne agter og tog Observation, forekom det mig ved at se udenbords, at nogle underlige Skyer spejlede sig i Vandet, men ved at se nærmere til saa jeg, at det var i Bunden, og at det var Masser af Fisk i det grunde Vand. Vi opdagede, at vi var paa en Banke med 9 Favne Vand, som stod afmærket paa Kortet, og vi fik i en Fart Fiskekrogene ud og fangede 35 Fisk, før vi i Løbet af en Times Tid var gleden over Banken. Tilsidst fik vi en haard Storm i et Par Dage, som kom meget

pludseligt, saa at vi mistede flere Sejl og brækkede en Undermærseraa, men ankom iøvrigt i god Behold efter 47 Dages Rejse.

Saasnart vi var i Havn, kom en Tysker ved Navn *Bohm* ombord og meddelte, at han havde købt Kulladningen, hvoraf 200 Tons skulde losses over i en tysk Orlogsmand. Han havde været Styrmand, men var nu Kulgrosserer og ganske forfærdelig paatrængende. Han gik under Navnet: „*Hohenholtz*' Redningsmand". Dette gik saaledes til. *Hohenholtz* var ogsaa en Tysker og Skibshandler, og han havde til Tider havt meget mistænkelige Ildebrande. Efter en saadan Ildebrand havde han paadraget sig en svær Forkølelse, som endte med en Byld i Halsen, som ikke kunde skæres, saa at han led meget og var opgivet af Lægen. Hr. *Bohm* havde hørt om Sygdommen og kom i Mørkningen listende op ad Trappen i den Syges Hus for at se, hvor nær han var ved Enden. Hr. *Hohenholtz* havde imidlertid havt et stærkt Hosteanfald og var sat op i Sengen, og da *Bohm* kommer og stikker Hovedet ind ad Døren, faar *Hohenholtz* Øje paa ham og bliver saa forbitret, at han bøjer sig ned og tager en Støvle og kaster den af al sin Magt efter *Bohm*, dog uden at træffe. Ved denne Anstrængelse revner Bylden, og *Hohenholtz* var reddet — til stor Sorg for *Bohm*.

Her i Yokohama traf jeg igen sammen med *Kolvig*, som jo længst var gift med *Ida Schmidt*, og jeg besøgte dem ofte i deres kønne Hjem. Vi havde mange gemytlige Timer sammen.

Kullene blev saa endelig afleverede efter meget

Vrøvl med *Bohm*, som vilde, at vi skulde snyde paa Vægten til Orlogsmanden, men den gik ikke, saa at vi skiltes som Uvenner; men det kunde da ogsaa være det samme. Igennem Mr. *E. B. Watson*, for hvem jeg havde gjort de andre Rejser til Niigata, afsluttede jeg igen en Fragt samme Sted hen, men kom ikke dertil før d. 6. Septbr. efter 27 Dages Rejse. Vi tog her en Risladning ind i For- og Agterskib og begyndte saa at smide Ballasten ud, og efterhaanden kom Lægterne langs Siden. Mandskabet var Japanesere, forresten meget flinke, men da Serangen, som var gaaet i Land Lørdag Aften for at købe Proviant, — de holdt nemlig deres egen Proviant — kom fuld ombord Søndag Formiddag og saa, at der blev arbejdet, blev han helt ustyrlig. Han fik Mandskabet til at standse Arbejdet, og før vi kunde hindre det, gik de alle som en i Land i den Robaad, som han havde benyttet. Jeg raabte til dem, at de skulde komme tilbage og skød en Kugle over Hovederne paa dem, men lige meget hjalp det, og vi maatte lade dem gaa.

Der sad vi net i det. Jeg tog strax en hurtig Beslutning. Jeg sprang ned i den Djunke, som just havde udlosset og fulgte med den i Land. Der var lidt pæn Brise, det varede ikke længe, før vi sejlede forbi Folkene, som roede, og da de kom ind i Floden, stod jeg parat til at tage imod dem tilligemed en gammel Irlænder, som jeg kendte, og to Betjente, som han havde skaffet mig. Mandskabet blev saa med det samme sat i Kachotten og holdt fast der, indtil vi skulde gaa. Jeg fik lejet 8 Kulier

til at gaa ombord og hjælpe til med Lasten, og efter 4 Dage var vi fuldt lastet og fik saa igen vore Japanere ombord ved Hjælp af Politiet. Saa snart de satte Foden paa Dæk, kom de strax hen og gjorde Undskyldninger og lovede at være flinke for Eftertiden.

17 Dage efter var vi i Yokohama, hvor Mandskabet blev afmønstret og hver Mand fradraget en halv Maaneds Gage. Mandskabet lovede mig saa, at de vilde slaa mig ihjel, men det blev der ikke noget af.

Jeg afsluttede derefter Fragt til Kobe i Japan for der at laste Ris til Banda-Øerne. Det var første Gang, jeg havde været i Kobe, og fandt i den en meget interessant By eller snarere to Byer, thi Byen Osaka ligger lige tæt op ad Kobe, kun adskilt ved en smal Flod med et Utal af Broer. Jeg traf her en Dansk, *Thorvald Christensen* fra Helsingør. Han havde en meget dygtig japanesisk Kone og flere meget smukke Børn. Desuden traf jeg ogsaa her en Søn af Digteren *Emil Aarestrup: Alf Aarestrup*, som var Økonom paa et japanesisk Hospital. Han var meget flink, og vi kom meget sammen. Vi rejste bl. a. op til de varme Svovlkilder, kørte i smaa tohjulede Vogne, hver trukken af to Mand, og det gik altid i hurtigt Trav. Disse Svovlbade er c. 16 Fod i Firkant, og der er fuldstændig fri Badning, Mænd og Kvinder imellem hinanden, men det var Synd at sige, at nogen generede sig. En Dag, da jeg kom ud hos *Aarestrup*, meddelte han mig, at Koleraen, som havde raset en Del i det sydvestlige

Japan og Nagasaki, havde vist sig i Kobe, og at han havde faaet Ordre til at have Medicin klar, hvis den skulde vise sig i hans Distrikt, og han inviterede mig til at følge med paa en Runde. Vi traf jo ogsaa ganske rigtig en Japaneser, som viste alle Tegn til at have Kolera, og han fik saa en ordentlig Dosis Medicin og blev lagt i Seng. Efter at have været hos alle Beboerne gik vi hjem og spiste til Middag, og gik saa ned og saae til den Syge, men han var allerede død og ganske sort. Mærkelig nok angreb denne Kolera ikke Europæere, men udelukkende Japanesere, men af dem gik der en Mængde i Vadsken.

Efter en Rejse i det fineste Vejr ankom vi d. 1. Februar 1879 til Banda. I Havnen laa en arabisk Brig, som havde været paa Perlefiskeri paa Ny Guinea-Kysten, og Kaptajnen var en Skotskmand. Han kom ombord hos mig, saa snart vi var kommen tilankers, og bad mig om at overlade sig en Tønde salt Kød og en Sæk Beskøiter, da han længtes saa meget efter civiliseret Mad. Han havde været lang Tid paa Perlefiskeri og havde havt al Slags Mandskab: Chinesere, Malajere, Japanesere og Negere, som alle holdt deres egen Kost, og de fik kun fersk Kød, naar de fangede en Skildpadde eller en Fisk, særlig Hajer, hvoraf der var mange, naar de laa og dykkede efter Perler. Jeg overlod ham saa en halv Tønde Kød og en Sæk Beskøjter, og foruden at betale mig Værdien heraf gav han mig en lille Kop fuld af smaa Perler, som jeg ikke forstod at vurdere tilstrækkeligt; de blev tildels foræret bort

og laa tildels i lange Tider og rullede i en Skuffe, saa at jeg kun havde 5 Stykker med mig, da jeg forlod Skibet.

Banda-Øerne var nogle dejlige Øer, og jeg var paa nogle udmærkede Rideture inde i Landet med Bogholderen hos Købmanden. Efter at være gaaet fra Banda fik jeg en Abces i min venstre Arm, som foraarsagede mig store Smerter. Først prøvede jeg varme Omslag; men det havde sine Vanskeligheder at holde Vandet varmt, saa prøvede jeg koldt salt Vand, og det syntes at gaa bedre. Imidlertid gik jeg med den hele Rejsen, som varede i 35 Dage, indtil vi kom til Amoy, hvor jeg gik til en tysk Læge og blev helt vel i Løbet af 8 Dage. Efter 24 Dages Sejlads i daarligt Vejr, i hvilket vi mistede flere Sejl og fik Storbommen brækket, laa vi i Yokohama og havde halvvejs udlosset, da vi en Morgen tidlig fik en Typhon, hvor det blæste ganske ualmindeligt.

Det var første Gang jeg prøvede en Typhon og maa rigtignok tilstaa, at jeg ikke havde havt nogen egentlig Ide om Vindens Kraft. Først blæste Vinden fra S. O. med Regn og sendte Vandet ind i Yeddo-bugten. Det blæste vel en 3 à 4 Timer fra det Hjørne, saa stilnede det af lidt efter lidt og blev aldeles blikstille, men Barometret gik nu saa lavt, som jeg aldrig havde set det før. Vi var lige i Stormcentret. Lidt efter sprang saa Vinden nordlig, og hvad det ikke havde blæst før, blæste det nu. Regnen var ophørt, men Vinden brølede saa man ikke kunde høre anden Lyd. Vandet blev drevet ud af Bugten, saa at der stod en Strøm udefter, i hvilken alt kom drivende:

Vrag af alle Slags Baade, Sampaner, Lægter, Planker, Bjælker, Kurve og Kasser i én Vælling. Saadan blev det ved at blæse lige til Aften. Adskillige Skibe drev for deres Ankere ned paa hinanden og laa og huggede og gjorde en hel Del Skade, da der var temmelig høj Sø. En tysk Bark kom drivende forbi „Aarhus", men vi slap med at han brækkede vor Klyverbom, som dog trængte til at fornyes. I Løbet af Natten gik Vinden saa mere ned, og næste Dag var det det dejligste Vejr, man kunde tænke sig, men sikken Ødelæggelse i Land, da jeg kom derind! Tagene var blæst af de europæiske Huse, og Masser af de japanesiske var blæst om, og der havde flere Steder været Ildebrande, der var brændt hele Gader. —

Det var Rhederiets Ønske, at „Aarhus" skulde sælges. Selv vilde jeg ogsaa gerne have den solgt, da jeg nu havde været paa Kysten i 7 Aar i en Køre, 11 Aar i alt. Der kom ogsaa af og til Japanesere for at se paa Skibet, men det blev ogsaa derved. Nu kom Koleraen til Yokohama og temmelig ondartet, Fragterne var meget lave, saa jeg besluttede at gaa ned til Kobe for at gøre et sidste Forsøg paa at sælge nu, da der ingen Fragter var at faa.

Jeg var oppe at hilse paa *Kolvigs*, som fortalte mig, at han var forsat til Nagasaki. Jeg tog Afsked med *Peter Clausen* fra Rudkøbing og hans Søster. Jeg sejlede saa til Kobe og havde kun 8 Dages Rejse dertil. Her lagde jeg Skibet op og afmønstrede Mandskabet (Japanesere) og beholdt kun Styrmanden og en chinesisk Kok og Dreng. Jeg laa nu i nogen Tid

og ventede paa at noget skulde tørne op, og var hver Dag i Land Kl. 10 med min lille Hund, som jeg kaldte „Bismarck“, som jeg havde faaet af *Poulsens* i Amoy. Jeg kom jævnlig op hos *Aarestrup*, hvor jeg traf en Dansk, der hed *Petersen*, som var Politiinspektør i det europæiske Settlement. En Dag havde jeg inviteret disse to Herrer til Middag ombord paa Ærter og Flæsk, og vi stod just nede paa Kajen for at gaa ombord, da jeg ser Nationalflaget blive hejst op paa vor Stortop, hvilket betyder „Mytteri ombord“, og vi kom da afsted i en svær Fart. Ankommen ombord opdager jeg Chineserdrengen med Haandjærn paa bundet til Pumpehjulet, og Styrmanden liggende paa Dækket med en Kniv i Ryggen.

Jeg havde baade Doctor og Politi med, saa vi fik jo i en Fart Styrmanden paa Benene og Kniven med Forsigtighed trukken ud. Vi bar ham saa ind i Kahytten, hvor Saaret blev undersøgt. Det viste sig, at Kniven var stødt ind fra neden under venstre Skulderblad og op ad, og efter Blod-Mærket paa Kniven kunde man dømme, at det kun havde manglet lidt i, at den var gaaet ind i Lungen. Saaret blev vadsket godt ud i stærkt Sæbevand, — jeg troer ikke man dengang kendte Karbol — og saa forresten var Styrmanden rask igen i Løbet af et Par Dage. Efter den Forskrækkelse spiste vi saa vore Ærter og Flæsk. Forbryderen var jo godt gemt ude ved Pumpehjulet, og da Politiinspektør *Petersen* gik i Land, tog han ham med sig til Arresten. Jeg maatte flere Gange i Retten med ham, men det endte med, at han fik nogle Tærsk, da der jo ikke var sket nogen Skade, og saa fik han

Lov at løbe. Styrmanden maatte med i Retten for at give Forklaring, og den var meget kort: Kaffen var ikke færdig til Kl. 3 og Styrmanden raaber paa Drengen, som kommer med en Haandfuld Knive, som han havde pudset. Han siger saa til ham: „Er Kaffen ikke færdig?“ og giver Drengen en paa Siden af Hovedet. Drengen ryger ind paa Styrmanden og stikker ham bag i Ryggen, men Styrmanden mærker ikke at han er stukken, og da Drengen ryger paa ham, griber han ham i Nakken, trækker ham hen til Kahytsdøren, hvor Haandjærnene hang parate, stadig med Kniven i Ryggen, slæber ham hen til Pumpehjulet og fik ham dér fastgjort. Idet han er færdig dermed, snubler han over noget Tovværk og — saa kom vi paa Scenen.

Vi laa saa paa Parade i nogle Dage og havde nogle Besøg af Japanesere. Saa kom jeg en Dag op i Mr. *Smiths* Kontor, det var Agenten for Mr. *Watson*, for hvem jeg havde været paa Banda-Øerne, og han meddelte mig, at han havde talt med en Japaneser, som trængte til Skibet i et bestemt Øjemed, men som kun kunde give 7000 Dollars, medens Skibet ikke maatte sælges under 8500 Dollars, „men“, sagde Mr. *Smith*, „nu venter vi ganske rolig paa, hvad der vil ske, og — hav tre Flasker Champagne i Behold“! Vi laa og ventede i otte Dage, men hørte intet til Japaneserne. Saa fik jeg en Morgen Brev fra Mr. *Smith*, der bad mig at lette Anker og faa Skibet lagt udenfor de andre Skibe som klart til Afgang. Vi fik noget Mandskab til Hjælp, og henad Aften gik vi ud. Om Aftenen Kl. 9 kom saa Japa-

neserne ombord og spurgte, hvad Meningen var, for vi maatte da ikke sejle vor Vej. „Jo“, sagde jeg, „vi skal til at tage Ris ind for Mr. *Smith* og gaa en Tur til Bandaøerne og begynder at laste i Morgen“. Som ganske tilfældig kom Mr. *Smith* ombord med sin japanesiske Kontorist, og de bekræftede paa det bestemteste, at vi skulde til at tage Ladning. Jeg inviterede dem da alle ind i Kahytten paa en Cigar, og saa kom Japaneseren frem med sit Ærinde, at han meget gerne vilde have Skibet, men at han ikke kunde skaffe mere end 7000 Dollars. Jeg beklagede at det ikke kunde sælges til den Pris, og kunde han ikke gøre bedre Bud, maatte han hellere gaa med det samme. Samtidig tilbød jeg Mr. *Smith* et Glas Champagne og spurgte Japaneseren, om han vilde drikke et Glas med? Jo, det vilde han gerne, og vi skænkede og klinkede, og da den første Flaske var tømt, var Prisen rejst til 7500 Dollars. Ovenpaa den Salve vilde Japaneseren se sig lidt om og fik saa Øje paa det siamesiske Afgudsbillede, som jeg havde annekteret i Bangkok, og paa Forhaand forlangte han, at hvis han købte Skibet, skulde Afguden følge med. Hvilket jeg lovede, men til en betydelig højere Pris end han havde budt. Imidlertid fik vi fat i den anden Flaske Champagne, og da den var drukken, var Prisen stegen til 8000 Dollars. Imidlertid havde Mr. *Smith* sendt Bud i Land med sin Sampan og fik bragt en Del japanesiske Spisevarer og Saki ombord, og da Japaneseren, tilligemed sin egen Mand og Kontoristen, havde faaet dette tillivs, blev de helt livlige, og efterat den tredie

Flaske Champagne var aflivet, var han saa glad, at han indvilligede i at give de 8500 Dollars, hvorpaa vi gav hinanden Haandslag, og Handelen var afsluttet. Han havde hele Tiden havt den Beslutning at ville give 8500 Dollars, men vilde kun trække Tiden ud for om muligt at faa Afslag i Prisen. Glad var jeg, da det hele var afgjort, og det var med en vis Stolthed, at jeg næste Dag kunde telegrafere til Rhederiet, at Skibet var solgt.

Da Skibet skulde afleveres, kom Afguden paa Tale, og Japaneseren hævdede, at jeg havde lovet ham den, og spurgte, hvad jeg vilde have for den. Jeg forlangte da Kronometret, hvilket han straks indvilligede i, og det var et godt Bytte, thi jeg solgte det i Kjøbenhavn til Ranch for 400 Kr. I Løbet af en 8 Dages Tid var saa alting klappet og klart, Pengene indbetalt, og „Aarhus" afleveret til Japaneserne d. 10. Juli 1879 og havde faaet sit nye Navn: *Sangu Maru*. Det var med en vemodig Følelse, at jeg forlod Skibet, hvor jeg havde havt saa mange behagelige Timer, som jeg ofte tænker paa med Glæde, ligesom ogsaa paa hele den Tid, jeg tilbragte paa China-Kysten i næsten 11 Aar.

Jeg flyttede saa i Land paa et Hotel, og saa kom Afskedsstunden, og jeg blev fulgt ombord af *Thorvald Christensen* i en japansk Kystdamper til Shanghai. Vi havde en ganske henrivende Tur gennem Indlandssøen og tog i Nagasaki hjærtelig Afsked med *Kolvigs*, som jeg først saa 10 Aar efter i Kjøbenhavn. Paa Rejsen gjorde jeg Bekendtskab med Mr. *Forster* fra York, der havde været i den ja-

panske Regerings Tjeneste ved Anlæget af Telegraf-Ledningen, og vi fulgtes ad til Paris, hvor vi havde mange morsomme Timer sammen. I Shanghai laa Kabeldamperen „H. C. Ørsted", der tilhørte „Det store nordiske Telegrafselskab" i Kjøbenhavn. Jeg hilste der paa 1ste Styrmand *Ørsted* og 1ste Maskinmester *Herman Sonne*, og vi havde mange gemytlige Timer sammen. Saa kom imidlertid Damperen til Hongkong, og jeg gik ombord. Da det blev Middagstid, gik jeg tilbords og fik min Plads ved Siden af en Mand med et meget jødisk Udseende. Lige med et husker jeg, at det var Hr. *Sonnenblick*, som i 1869 havde fragtet „Dronning Louise" i Nicolajefsk til Wladivostock, strax da vi kom ud paa Kysten. Han skævede til mig, og da han netop skulde tage sig en Genever til at aabne Maven med, hilste han og sagde „Prosit!", og jeg svarede strax: „Prosit, Hr. *Sonnenblick*". Aldrig har jeg set en saadan Forbauselse, men det kom hurtig til Forklaring, og vi blev store Venner paa Rejsen. Han gik dog i Land i Port Said, hvor han skulde købe Tobak.

Strax efter Afgangen fra Shanghai, fik vi en ren Typhon, saa vi maatte ligge stille i 24 Timer, landede saa i Hongkong og kom ombord i Damperen „Amazone," der tilhørte *messageries maritimes* i Marseille. Jeg havde taget 2den Klasses Kahyt, da den var mere ugenert og dog kostede 1400 Kr. til Marseille. Der var god, velsmagende Levemaade ombord og gemytlige Medpassagerer. Vi var 14 ialt og repræsenterede 10 forskellige Nationer. En Ja-

paner skulde til Frankrig for at lære at blande Bomuld i Silke.

Den 26. Juli 1879 sejlede vi fra Hongkong og anløb paa Rejsen: Singapore, Point de Galle paa Ceylon, Port Said og Neapel. Jeg gjorde Bekendtskab med 3die Maskinmester, Mr. *Andrée*, som fortalte mig, at han altid gik i Land i Port Said for at spille. Han tog 5 Dollars med sig, blev nøjagtig en Time i Land, som han tilbragte oppe i en Spillebule — et Kasino, som det hedder. Han spurgte mig, om jeg vilde gaa med, paa den Betingelse, at vi gik, naar vi havde tabt vore Spillepenge eller efter en Times Forløb, hvis vi vandt, og jeg gik ind derpaa, kun at jeg tog 10 $ med i Stedet for 5. Jeg vandt da en Del og tabte en Del, men da der var gaaet 3 Kvarter, havde *Andrée* tabt sine Penge, og jeg havde vundet $ 35. Vi gik saa ombord, og jeg gav en Flaske Champagne. Om Morgenen afgik vi fra Neapel, hvor vi kun havde stoppet 3 à 4 Timer. Jeg var meget skuffet, og jeg kan nok forstaa den Udtalelse: Se Neapel og — dø! naar Folk kun har set Byen i Land, men fra Søen ser den ganske dejlig ud. Nogle faa Dages Sejlads bragte os til Marseille, og den By kunde jeg godt lide. Men vi var i September, og jeg følte Kulden temmelig stærkt, da jeg kun var forsynet med alt for let Tøj. Mr. *Forster* fulgte mig altid, men vi var blevet lidt uklare, fordi han drak for megen „Eau de Cologne," som han kaldte Geneveren, og jeg havde i den Anledning skældt ham ud; senere — i Paris — tabte han sin Billet til York under

en „Donner“, og fandt den ikke mere, det var 100 Francs — vi kom saa bort fra hinanden her, da jeg efter faa Dages Forløb rejste til Hamborg. Jeg havde glædet mig til at se Paris, men dels var jeg meget forkølet, og dels klemte mine Støvler mig i høj Grad, da jeg hele Rejsen kun havde gaaet med Tøfler eller Morgensko, og jeg var derfor glad ved at forlade Byen, som jeg først saa igen 30 Aar efter til Frysekongressen[1]). I Hamborg tog jeg ind paa „Hotel Victoria“ og gik mig strax en Tur i Byen, som jeg ikke havde set i 7 Aar. Jeg kom ind hos en Ekviperingshandler *Schmidt* fra Sønderborg, der, saasnart han saa mig, strax sagde: „Goddag *Sølling*, De skylder mig $3^1/_2$ Rigsmark!“ „Det er rigtigt,“ sagde jeg, „det er for en Sydvest!“, og jeg betalte prompte min Gæld, som jeg havde gjort for 7 Aar siden. I Hamborg stødte jeg for første Gang an mod Civilisationen i Form af Drikkepenge, som man jo ikke kendte paa Chinakysten. Da jeg nemlig skulde rejse og betalte min Regning, som jeg husker var temmelig stor, blev der, da jeg gik ned ad Trappen, kimet paa en Klokke, som om der var Ildebrand, og jeg saa Folk løbe ned mod Udgangen, hvor Piger, Drenge og Opvartere stod i to Rækker og nikkede og bukkede. Jeg syntes det var pænt af dem, og satte mit mest smilende Ansigt op og sagde „Adiøs, leben Sie wohl!“ osv. og hvad jeg ellers kunde finde paa, og kom saa ned i Porten, hvor Portieren stod og smilte ved Droschen med en kroget Haand.

[1]) Kongres om Forsøg med frossen Fisk.

Jeg trykkede ham i Haanden og steg ind og sagde „Chin, Chin, old fellow", og saa kørte jeg. Da jeg senere fortalte det til min Broder i Kjøbenhavn, fortalte han mig, at de havde ventet Drikkepenge, men det kunde jeg ikke forstaa, jeg havde jo betalt min Regning, — saa civiliseret var man endnu ikke bleven paa Chinakysten; senere er jeg bleven klogere.

Jeg kom til Kjøbenhavn d. 18. Septbr. 1879 og blev paa Banegaarden modtaget af mine Søskende *Christian* og *Hanne*, *Hans* og *Anthonia*, som alle var mig helt fremmede, især de sidste, som var 11 à 12 Aar, da jeg sidst saa dem; ogsaa mig havde de ondt ved at kende, da jeg havde en rød Fez paa, langt Skæg og et stort Tørklæde om Halsen, da jeg jo endnu var forkølet. Nogle Dage efter rejste jeg til Lemvig, hvor der blev stor Glæde. Dér blev jeg saa den hele Vinter, men med Foraaret kom Trækfuglenaturen igen, og jeg tog til Kjøbenhavn for igen at faa et Skib at føre.

Det lod imidlertid til, at det var vanskeligere, end jeg havde tænkt. Grosserer *Kjørboe* havde ingen Skibe ledige, og jeg var jo temmelig ukendt i Kjøbenhavn. Jeg fik da af Kapt. *Lauritzen,* der, stukket af et Insekt, havde en vissen Arm og nu var oplagt, Anvisning paa, at der var averteret om, at man ønskede en Fører til et Skib i oversøisk Fart. Det var noget for mig, og jeg indlagde Billet. Næste Morgen kom der en ældre Herre ud til min Broder, Urtekræmmer *Christian Sølling,* hos hvem jeg boede, og spurgte efter mig; jeg var ikke hjemme,

men han efterlod sit Visitkort: *C. Prætorius,* Frederiksberg Allé. Jeg gik strax derud. En nydelig ung Pige lukkede mig op og spurgte, om det var Kapt. *Sølling,* jo, det var det jo — for hendes Fader længtes meget efter at se mig. Jeg kom saa ind. Hr. *Prætorius* var svært flink og spurgte, om jeg vilde føre en 3mastet Skonnert „Axel", hjemmehørende paa St. Thomas, hvor han før havde boet. Den laa i Bremerhafen og skulde gaa til Ceara og La Guayra paa Portorico, Monte Christo paa St. Domingo og saa til Hamborg. Vi blev hurtig enig om Betingelserne: 60 Kr. om Maaneden og 5 %. Han spurgte, om jeg kunde rejse endnu samme Aften, men det kunde jeg ikke blive færdig til, men lovede at rejse næste Morgen. Samme Aften havde vi en større Afskedsfest paa Raavaddam, som var meget gemytlig.

Allerede i Hamborg mødte jeg Skibets Kaptajn, *Nissen,* som skulde til St. Thomas og være Waterclerk. Vi fulgtes ad til Bremerhafen og ombord i „Axel", som jeg fandt godt holdt i enhver Henseende. Det var i April 1880. Kaptajnen rejste og efterlod mig sin Styrmand *Fritz Brodersen* fra Flensborg, 2den Styrmand fra Varde, Kok fra Kolding, ogsaa det øvrige Mandskab var dansk. Vi fik Stykgods til Ceara, derfra til Majagner, hvor jeg traf en gammel Læge *Black,* som havde to Døtre, *Camilla* og *Marguerita,* som nu er Lærerinder i Kbhvn., hvis de ellers lever. Derfra til Monte Christo paa St. Domingo efter Blaatræ (Farvetræ). Det var et meget haardt Arbejde — først skulde Baadene til Land op ad Floden for at laste med Fare for at

kæntre i Flodmundingens stærke Dønning. En Dag jeg var inde med en lille Baad og to Mand til at ro, kom der en Braadsø lige udenfor Floden. Jeg styrede ind imellem de to høje Træer, som afmærkede Indløbet, men just som vi kom tværs af Træerne, kom Baaden paa Ryggen af Braadsøen, saa den løb indefter som en Væddeløber; men saa brækkede Rorpinden — Baaden skar til den ene Side, og idet den tager Grunden, væltede den lige over og smed os ud paa Sandet, uden at nogen af os kom til Skade. Vi fik saa Baaden rejst og roede op ad Floden, hvor der jævnlig var Krokodiller og Havkøer. Den Dag havde jeg min Riffel med, og da jeg var ved at gaa ombord, saa jeg en Krokodille paa ca. 6 Fod, som laa med Hovedet oven for Vandet. Jeg sendte den en Kugle, den forsvandt og kom ikke mere op; men næste Dag laa den død i en lille Bugt, tæt ved hvor jeg havde skudt den. Skindet blev flaaet af og senere garvet i Lemvig, og jeg har det endnu her i London. En Dag saa jeg lige i Flodmundingen en Kamp mellem en stor Haj og en Krokodille, og det kan nok være, at Fjerene de røg. Vandet var helt blodigt, men hvem der gik af med Sejren, véd jeg ikke.

Før vi gik, kom en svensk Bark og en norsk Brig ind til Monte Christo, og en Aften gik vi i Land til den øverste Toldembedsmand for at have lidt Gemytlighed. Først var vi hos vor Købmand, saa at det blev lidt sent, men da vi kom over Piazzaen, hvor han boede, bankede han paa og raabte

paa sin Guitar. Et Vindue, eller egentlig en Skodde, blev aabnet, og en nøgen Arm langede Guitaren ud. I Maaneskin og det dejligste Vejr sang vi saa „Loreley" — han var opdraget i Tyskland — og flere tyske Sange og saa: „Herre, min Gud, hvor den Maane lyser", og mange flere, kom saa indenfor og blev trakteret, og gik saa ombord efter en vel tilbragt Aften.

Vi gik til Falmouth og derfra til Rotterdam og saa til Hamborg, hvor Hr. *Prætorius* med sine to Døtre kom ned paa en Rekreationstur. Vi var meget sammen, i Theatret og andre Steder. Men alting faar en Ende, ogsaa Tillastning, og jeg sejlede saa, bestemt til Pernambuco med Stykgods. Vi kom i den engelske Kanal og saa fik vi, som næsten altid, taaget og diset Vejr. Vi passerede Dungeness med let Kuling af S.V. med Taageklatter nu og da. Kl. 4 om Morgenen var jeg paa Dækket og vi vendte ud fra Land, da jeg gik ned for at faa en Kop Kaffe; men som jeg sidder der, hører jeg hurtige Bevægelser med Roret, og jeg farer strax op paa Dækket og ser da en stor Brig staa lige ned paa os. Det var ganske stille, men Vind nok til at drive den lidt frem, men han havde ikke Fart nok til at styre. Den kom lige ned paa „Axel", agten for Storvantet, men med saa liden Fart, at da jeg stod ovenpaa vort Kahytsdæk og lagde Hænderne paa Forgrejerne, kunde jeg næsten ikke mærke at vi stødte. Vi kom hurtigt fra hinanden, efter at jeg havde set, at nogle Sejl, Storsejl og Mesan var revnede og Mesanstaget sprængt. Af udenbords Skade

saa jeg strax, at skøndt Stødet var saa let, var Plankerne knust helt ned til Vandet. Jeg fik saa Tømmermanden udenbords og fik lagt tjæret Værk over Stødet og derefter spigret nyt Sejldug derover og fik det malet sort, saa det var umuligt at se, at vi havde havt Havari. Pumpen blev pejlet, men den trak slet ikke Vand.

Nu var gode Raad dyre. Det blev helt taaget, og stille var det, saa der var intet andet at gøre, end at se Tiden lidt an; der var ingen Fare af nogen Slags. I to Dage laa vi saa og drev omkring med Taage, saa ikke en Sejler; men den tredie Dags Morgen kunde vi høre Støj som fra en By, og da vi loddede, havde vi 9 Favne Vand. Vi lod saa Ankeret gaa, for at se Tiden an. Henimod Kl. 8 klarede det op, og vi opdagede, at vi laa lige uden for Calais' Havnemole. Lidt efter kom en Lodsbaad og spurgte, om vi ønskede Lods? Jo, det vilde vi nok. Han kom saa ombord og spurgte, om vi skulde til Calais, jo, det skulde vi da, — ja, saa var det bedst, at vi fik en Slæbedamper. Denne kom da ogsaa meget snart, skøndt det var Søndag. Da vi kom i Dok, kom Agenter ombord og blandt dem Kapt. *Alm*, som jeg kendte fra Yokohama. „Hvor skal De egentlig hen?" spurgte han. „Til Pernambuco." — „Hvorfor kommer De saa til Calais?" spurgte han. „Vi har havt Kollision," svarede jeg og viste ham Skavanken paa Styrbordssiden. Det blev nu hurtig bekendt, at vi var kommen ind under Havari, Slæbedamperens Kaptajn kom ombord og gjorde et forfærdeligt Spek-

takel, han skulde have havt mindst 5 Gange saa meget, hvis jeg havde sagt, at jeg var Havarist, hvortil jeg kun kunde svare, at han ikke havde spurgt. Saa kom Lodsen og gjorde det samme Postyr, og jeg fortalte ham, at han skulde have brugt sine Øjne, som man ikke har for Syns Skyld alene. Næste Dag kom Besigtelsen ombord. Skibet skulde udlosses, og Lasten lægges ombord i en norsk Bark, til „Axel" var færdig. Saa flyttede jeg i Land, idet mit Kammer ogsaa var ødelagt ved Havariet, og jeg kom til at bo i „rue de lion rouge." En Dag kom en Lloyds Agent fra Hamborg og spurgte mig, hvor meget jeg som Havarist havde maattet betale for at blive slæbt ind og hvormeget i Lodspenge, og da han hørte, at det kun var almindelig Taxt, undrede han sig højlig. Under Arbejdet paa Skibet, opdagedes det, at Skibet havde givet sig under Kobberhuden, saa det var nødvendigt at sætte nyt Kobber under. Efter næsten 100 Dages Forløb — i Septbr. 1881 — var vi klar til Afgang, kom uden Hændelser til Pernambuco og sidst i November til Hamborg. —

Det havde i længere Tid været min Bestemmelse at gaa over i Dampskibsfarten, hvilket jeg meddelte *Prætorius*, og jeg rejste derfor hjem for at se Tiden an foreløbig om Vinteren. I Marts lovede Grosserer *Kjørboe* mig en Plads med en af Thingvallladamperne, men jeg maatte begynde som 2den Styrmand for at sætte mig ind i Sagerne. D. 8de April 1882 mønstrede jeg ombord i „Thingvalla"

som anden Styrmand hos Kapt. *Laub*, som jeg kendte fra Chinakysten. Skøndt han var meget flink, var min Stilling dog temmelig stræng, men jeg fandt mig hurtigt deri, og Appetiten var meget stærk.

En Dag, da jeg havde været nede i Kahytten for at læse af paa Kronometret, og Kaptajnen var paa Broen for at tage Højden, gik jeg op igen paa Kommandobroen, og idet jeg gaar op, sér jeg Kaptajnens Kasket, i det samme han gaar ned ad den anden Trappe. Idet jeg er oppe, faar jeg Øje paa et Isbjærg ret forude i Taagen. Jeg fik Roret lagt over, og vi undgik Isbjærget i sidste Øjeblik, ikke længere fra os end et Stenkast. Det var paa Overrejsen til New York. Her følte jeg mig ilde tilpas, og ankommen til Kjøbenhavn maatte jeg paa Kommunehospitalet for gastrisk Feber.

Jeg meldte mig atter til Tjeneste og gik i August ombord i S/S „Island", Kapt. *Thomsen*, som 1ste Styrmand. Om de to Aar, til Februar 1884, er der ikke meget at fortælle andet end stadig Losning og Ladning og Sejlads over Søen frem og tilbage.

Under et Ophold i Rudkøbing kom Telegram til mig om at rejse over Newcastle til Grenock, hvor „Hekla"[1]) blev bygget, for at have Eftersyn med Bygningen. Det var en dejlig Tid i April og Maj. 2den Styrmand var *Neergaard*, og 3die Styrmand var *von Qvalen*, senere *Gilbe*. Jeg blev paamønstret som 1ste Styrmand d. 12. Maj 1884 og

[1]) En af Thingvallaselskabets Baade.

gjorde saa en Del Rejser med. Paa disse Amerikature gik vi fra Kjøbenhavn til Christiania, Christianssand, New York, Kjøbenhavn og undertiden til Stettin, og samme Vej igen tilbage. Saa skulde der imidlertid ske Forandringer med Direktionen. Grosserer *Kjørboe*, som jeg nu havde sejlet for i 14 Aar, skulde gaa af, og Kapt. *Schierbeck* skulde afløse ham som Direktør, og han kendte mig ikke og anbefalede Kapt. *Møller* til at føre „Geyser", som jeg ellers skulde have ført[1]) Det blev saa meddelt mig af Kapt. *Thomsen*, at min Hyre vilde blive opsagt, naar vi kom til Kjøbenhavn, og den 21. Septbr. 1885 forlod jeg saa Skibet.

Jeg kan ikke nægte, at det gjorde mig forfærdelig ondt at gaa af paa en saa lumpen Maade, uden at der nogensinde havde været klaget over min Virksomhed. Jeg gik en Dag op til *Kjørboe* for at faa Grunden at vide til denne Behandling. Han kom da frem med, at engang ved Afgangen var en Messingstang ikke pudset, og en anden Gang havde Tømmermanden lukket en forkert Hane op, uden at der dog skete nogen Skade; andet kunde han ikke fremføre — saa sagde jeg Tak for den Tid, vi havde kendt hinanden, og jeg saa ham aldrig mere; jeg har hørt, at han levede til han blev over 90.[2])

Nu blev det en haard og trang Tid for mig. Jeg blev syg, antagelig af Ærgrelse, ogsaa ved Tanken om Fremtiden. Det var jo en kedelig Alder at

[1]) Det var denne Kapt. Møller, som mistede „Geyser" ved et Sammenstød i Søen med „Thingvalla" i August 1888, hvorved c. 400 Passagerer druknede.

[2]) Grosserer Frederik Wilhelm Kjørboe (1821—1909, altsaa 88 Aar gammel).

være uden Erhverv — 38 Aar —, det hedder altid, at man er for gammel, skøndt en General først skal være dygtig, naar han er over 70 Aar gammel. En Sømand er dog aldrig raadvild, og kan han ikke faa Hyre, rejser han hjem, — jeg rejste altsaa først en Tur til Lemvig. Der var jeg i flere Maaneder. Da jeg saa igen var i Kjøbenhavn, traf jeg Direktøren i „Thingvalla-Selskabet"s Passager-Afdeling, *L. C. Petersen*, som altid havde været venlig imod mig, naar han havde rejst med Damperne, og som jeg flere Gange havde besøgt i hans Hjem paa Valbygaard. „Jeg har fulgt Deres Virksomhed," sagde han, „i den Tid, De har været ombord i Selskabets Dampere, og jeg finder, det er en lumpen Maade De er bleven behandlet paa. Jeg vil give Dem et godt Raad. Sæt dem ind i Fiskeriet. Paa hvilken Maade kan jeg ikke sige, det maa De selv finde ud af. Jeg har ladet Forholdene undersøge ved vort Fiskeri paa Vestkysten af Jylland, og der trænges til store Forandringer og Forbedringer. Tænk over Sagen!"

Det gjorde jeg, og jeg kom sammen med Mennesker, som kendte Fiskeriet og interesserede sig derfor, og snart var jeg i fuld Gang. De tre Mennesker, som særlig interesserede sig for mig og for Sagen, var Etatsraad *Niels Andersen*, Søholm, Proprietær *Poul Breinholt*, Esbjerg, og Vejermester *Thomsen* i Kjøbenhavn. Jeg blev bekendt med „Foreningen til Fiskeriets Fremme" og rejste til England for at faa Kendskab til de engelske Fiskerier. Jeg fik fri Rejse til Parkeston og London, og saa

mig om paa Fiskemarkedet. Saa rejste jeg til Lowestoft og Yarmouth og derfra til Newcastle °/T, hvor jeg var ude med Linefiskere, Silde- og Laxefiskere. Jeg var saa i to Maaneder i Grimsby, den største Fiskeplads i Verden, og var ude baade med Sejltrawlere og Damptrawlere, Linebaade og Sildedriftere, besøgte Røghuse og Lofter, hvor de lavede Næt etc. Jeg boede hos Kapt. *Krause* fra Dragør; men den bedste af mine Bekendtskaber var Kompas- og Instrumentmager *Olsen*, der var Udgiver af Fiskekort og Bøger for Fiskere. Han var norsk, men havde været i England i 50 Aar; ogsaa hans Hustru var et udmærket Menneske, og det er egentlig hende, som er Udgiver af Olsens nautiske Almanak.

Efter at have studeret Fiskeriet i alle dets Enkeltheder, var jeg enig med mig selv om at faa en Damptrawler. Men da det begyndte at knibe med Pengene, rejste jeg tilbage til Kjøbenhavn. Under mit Ophold i England var jeg forfærdelig forarget over den svinagtige Maade, hvorpaa Fisken blev behandlet, især i Land, og jeg besluttede at virke hen til en mere rationel Behandling af Fisk. I November rejste jeg til Christiania og købte en lille Damper „Algier". Det hele var egentlig et filantropisk Værk for at skaffe særlig den fattigere Befolkning billig Fisk; men man syntes ikke at sætte Pris paa denne Venlighed, saa at Foretagendet slet ikke betalte sig. Damperen fik Navnet „Dania" og kom til at høre hjemme i Esbjerg.

1887 danner ligesom et Vendepunkt i det danske

Fiskeries Historie, idet der nu blev gjort et gediegent Forsøg paa at udvide vort Fiskeri fra Kystfiskeri til rigtigt søgaaende Fiskeri. Men efter at jeg havde sejlet et Aarstid med „Dania", maatte jeg gaa i Land en Tid, da jeg havde faaet Gigtfeber. „Dania" var i og for sig et udmærket lille Søskib, men umaadelig fugtigt og vaadt, og jeg havde desuden 10 Tons Is inde i Fiskerummet, umiddelbart op imod min Køje, saa at jeg altid var baade fugtig og kold og næsten aldrig kunde blive varm. Efter at være kureret for min Gigtfeber, gik jeg igen ombord i „Dania", og da jeg havde indset, at jeg endnu manglede en Del Erfaring, fik jeg en dansk Mand *C. A. Nielsen,* født i Horsens, men oplært i det engelske Fiskeri, til at gaa med mig ombord i „Dania" som Fiskemester.

Vi købte saa Fartøjet paa Afbetaling, og nu gik det bedre. Vi begyndte paa regulært Fiskeri med Trawl og bragte Fisken dels til Hull, dels til Bremerhafen, Hamborg, Antwerpen og Ostende, ligesom vi ogsaa tre Vintre i Træk fiskede under S. O.-Kysten af Irland og bragte Fisken til Mildfordhaven. Efter at vi havde raslet omkring i c. 3 Aar paa den Maade, kom jeg engang til Hull og fik der dannet et Aktieselskab ved Hjælp af Købmand *Sophus Raahauge,* der skulde arbejde hen til at faa flere Damptrawlere. Selskabet kom til at hedde: „Dansk Damp-Trawling — Aktieselskabet Dan". — — —[1])

For at kunne passe hele dette Fiskeri blev det bestemt, at jeg skulde bo i Land i Hull og have

[1]) Detaillerne ved dette Aktieselskabs Virksomhed i disse Aar forbigaaes.

Opsyn med det Hele. Det blev saaledes indrettet, at den danske Regering bevilligede en Del af min Gage, og Resten fik jeg saa af „Dansk Damp-Trawling-Aktieselskabet „Dan". Jeg fik saa min Udnævnelse som Fiskeriagent, udsendt af den danske Regering, i England d. 18. Februar 1895 og skulde være 2 Aar paa Prøve, i hvilke jeg skulde bo i Hull og passe Trawlerne og holde Regnskab med Islandfiskeriet. Jeg skulde desuden saa ofte som muligt rejse til London for at varetage de danske Fiskeexportørers Interesse ved Salget af danske Fisk paa London-Markedet.

Jeg rejste saa til London for at begynde min Virksomhed og lejede mig et Værelse her, saa vel som i Hull. Det blev en ret anstrængende Tjeneste og meget Rejseri, mindst engang om Ugen. Jeg maatte udføre alt det skriftlige Arbejde, og naar der ikke var mere at gøre, tog jeg gerne til London og saa tilbage til Hull, klar til den næste Kutters Ankomst. Dette blev ved et Par Aar. Om Sommeren Fiskeriet paa Island og om Vinteren i Nordsøen. Mine to Prøveaar forløb meget hurtigt, og d. 29. Juni 1897 blev jeg af den danske Regering ansat som dansk Fiskeriagent i England.

I den Tid havde jeg flere Gange været i Danmark, og paa en af disse Rejser traf jeg min nuværende Hustru, Frøken *Erasmine Michelsen,* paa en Rejse fra Rudkøbing til Kjøbenhavn.[1])

Vi havde Bryllup d. 15 September 1898 i Lindelse

[1]) Fru Erasmine Sølling, født Michelsen d. 28. Januar 1858, død 22. Marts 1919. Hun var Datter af Proprietær Michael Michelsen til Mariendal ved Rudkøbing og Bernhardine Kjær.

Kirke. Nogle Dage efter rejste vi over Esbjerg med „Koldinghus" til London, senere flyttede vi til Hull, men i Begyndelsen af 1900 bosatte vi os i London, hvor vi var glade over at faa et større Hus. Vi var lykkelige ved hinanden og fornøjede med Tilværelsen.

Siden jeg ophørte med mit søfarende Liv og blev rigtig „settled" paa Landjorden, har mit Liv henflydt ret stille uden store Hændelser. Vi rejste hver Sommer hjem en Maaned paa Ferie og tilbragte den meste Tid paa Langeland. I Marts 1915 var det 20 Aar siden, at jeg af den danske Regering blev sendt til England for at varetage det danske Fiskeris Interesse, og det er mærkeligt at se den Forandring, der er foregaaet her i den danske Koloni. Meget faa er tilbage af den gamle Stok.

I Slutningen af den Periode da jeg sejlede med Fiskeskibene, gjorde jeg Forsøg med Indpakning af Fisk i vandtæt Papir og kom til overraskende Resultater. I 1908 blev Indpakningen forevist paa Udstillingen i Trondhjem, og jeg fik Guldmedaille. I Foraaret 1909 blev Helleflyndere, som var pakket paa Grønland, solgt paa Markedet i Grimsby i udmærket Tilstand efter 26 Dages Transport. I Efteraaret 1909 blev jeg af den engelske Minister Sir *Edward Morris* anmodet om at rejse til New Foundland for at forevise min Indpakningsmethode. Rejsen tog omtrent 3 Uger, og jeg var i det Hele taget meget tilfreds med denne Tur.

Med Hensyn til min egen Virksomhed i Fiskeriets Tjeneste og for at varetage de danske Fiske-

exportørers Interesse, da er den mig ligesaa magtpaaliggende som i den første Tid jeg kom hertil; men det Hele er nu saa godt indarbejdet, at Arbejdet falder mig meget let. Uden at ville rose mig selv, vil jeg sige, at jeg aldrig har funden nogen Rejse for lang, aldrig noget Arbejde for svært, naar jeg derved kunde ophjælpe Fiskeriet.

Ved at se tilbage paa mit svundne Liv, hvorom jeg her har søgt at give en lille beskeden Beretning i disse Blade, kan jeg ikke andet end med stor Glæde tænke derpaa. Min Barndom staar lys og klar for mig, og jeg tænker altid paa mit Hjem med inderlig Taknemlighed. I mit Sømandsliv har jeg saamænd ikke danset paa Roser, men jeg maa dog sige, at jeg efter Omstændighederne kom ret let over det. Fra min Drengetid kom jeg mellem flinke, men strænge Mennesker, saa at jeg blev holdt til Orden og under Kommando og kom ikke til at løbe vild. Jeg holdt mig ogsaa, saa vidt muligt, for mig selv, ellers havde der været Fristelser nok. Det var mig en stor Sorg, da jeg uden Lov og Dom og uden nogen Grund fik min Afsked fra Thingvalla-Selskabet. Jeg tog mig det forfærdeligt nær, da det jo ikke er Spøg at komme fra en Stilling, hvori man har været i 16 Aar og er bleven 40 Aar gammel. Alt blev imidlertid vendt til det bedste for mig, og skøndt jeg maatte tage fat paa Fiskeriet, som nær havde slaaet mig ihjel, og udsætte mig for mange Ubehageligheder, saa maa jeg prise mig lykkelig, fordi jeg kom igennem denne strenge Skole, og kan rolig se min Alderdom i Møde. Dagene glide stille

og hurtigt. Jeg kan roligt lægge mig i min Seng om Aftenen og behøver ikke at være bange for at blive kaldt op om Natten for at gaa paa Kommandobroen.

Kaptajn Sølling tog Afsked fra sit Embede i London den 15. Maj 1923, hvorefter han bosatte sig i Kjøbenhavn. Her afgik han ved Døden den 13. Marts 1925.

PERSON-REGISTER

Aarestrup, Alf, Økonom, 80, 84.
Albertsen, Skibsfører, 17.
Alexander, Skibsfører, 61.
Alm, Skibsfører, 61, 95.
Andersen, Niels, Etatsraad, 99. — Jul., Skibsfører, 29.
Andrée, Maskinm., 89.
Andrup, Rasm., 7. — Kammerraad, 18.
Bang, Buntmager, 29. — Styrmand, 45.
Bay Pilegaard, Købm., 3.
Black, Læge, 92.
Bohm, Handelsm., 78.
Bondo, C., Skibsfører, 44, 46, 60.
Borreby, Jacob Peter, Letmatros, 9.
Brandt, Martin, Fabrikant, 14 f.
Breinholdt, Poul, Propr., 99.
Breyen, Carl, Forretningsm., 5.
Brodersen, Fritz, Styrmand, 92.
Caderly, russ. Prof., 37.
Caraka, Thomas, Bumbaadsmand, 11 f.
Caspersen, Skibsfører, 11.
Christiansen, I. L., Købm., 18.
Christensen, Thorv., Forretningsm., 80.
Clarke, Mr., Aflader, 75.
Claudi, Alexia, 20.
Clausen, Peter, 83.
la Cour, Carl Georg, Præst, 13. — Hanne Vilh., f. Søl-ling, se Obel.
Dall, Aug., Letmatros, 33.
Duus, Johan, d. Konsul, Japan, 41.
Elberling, Johan, Letmatros, 33, 43.
Forster, japanesisk Telegrafist, 88.
Friis, Hans, Jungm., 9, 16.
Frisenette, Carl, Letmatros 44.
Frølich, Johs., Købm., 6.
Grove, L. C., Skibsfører, 33, 40 f., 44.
Hansen, Niels Juel, Styrmand, 45 f. — Ole, Styrmand, 20. — Fr., Jungmand, 31.
Hecksher, Skibshandler, 15.
Heuckendorff, Skibsfører, 60.
Holmgreen, Købm. i Nikolajefsk, 36.
Jacobæus, Anth., Apotheker, 1.
Jensen, L., Styrm., 33, 40.
Ingerslev, Skibsfører, 12.

Kjørboe, Wilhelm, Grosserer, 43, 91, 96, 98.
Kofoed, Styrm., 9.
Kolvig, Fr., Bestyrer i „St. nord. Telegr. Selsk.“, 61, 73, 83, 87. — Ida f. Smith, 73.
Krause, Skibsfører, 100.
Køhke, Carl Chr., Konsul i Bangkok, 63, 65—70.
Køedt, M., Kapt., Konsul, 53, 58 f.
Larsen, Chr., Matros, 9.
Laub, Skibsfører, 97.
Lauritzen, Skibsfører, 91.
Lincoln, Præsident i Amerika, 22.
Lassen, Axel, A. F., Skibsdreng, Godsejer, 43, 46 f., 52—59.
Lorentzen, Spengler, Sømand, 24.
Meyer, Chr., Matros, 23.
Michelsen, Bernhardine f. Kjær, 102. — Michael, Proprietær, 102.
Miljutin, russ. Krigsminister, 37.
Mogensen, Skibsfører, 50 ff.
Mowbray, Agent, 10.
Møller, Skibsfører, (Thingvalla Aug. 1888), 98. — M. J., Skibsfører, 5, 7. — Skibsf., 9, 13.
Neergaard, Skibsfører, 97.
Nielsen, Provisor, 2. — C. A., Fiskemester, 101.
Nissen, Skibsfører, 92.
Obel, Hanne Vilh., f. Sølling (se la Cour), 13. — O. F., Kantor, 13.
Olsen, Ole, norsk Lods, 32.
Petersen, L. C., Direktør i Thingvalla, 99. — Oluf, Skibsfører, 46. — P. A., Skibsfører, 29 f. — Jap. Politi-Inspektør, 84.
Plum, Carl Fr. Ludv., Skibsf., 14. — Chr. Fr. Ludv., Toldklarerer, 7 f. — Constance Marie f. Svendsen, 14. — Johan Peter, Skibsf. 6, 10, 18, 20. — Peter, Skibsfører, 5. — Sophie f. Vilhelmsen 14.
Poulsen, Valdemar, Manager, 62.
Prætorius, C., Rheder, 92, 94, 96.
v. Qvalen, Styrmand, 97.
Raahauge, Sophus, Fiskemester, 101.
Sandstrøm, Carl, sv. Matros, 33, 43.
Saxkjær, Peter, Dyrlæge, 6.
Saxtorff, Skibsfører, 63, 69 f.
Schierbeck, Kapt., Direktør, 98.
Schmelling, Dan., fhv. Køhm., 33. — Sophie f. Plum, 33.
Schnicker, Skibsfører, 33.
Seyer, H. P., Køhm., 2.
Simmelkjær, Chr. (Kallundborg), Letmatros, 52—59.
Smith, Ida, 73, 78. — Skolelærer, 73.
Sommer, Skibsfører, 61, 72.

Sonne, Herman, Ingeniør, 88.
Sonnenblick, Købm. i China, 37, 88.
Storm, Mine, Tjenestepige, 4.
Sølling, Anth. Jacobæus, Kapt., Fiskeriinspekt., 1—105. — Carl, Fr., 75 ff. — Chr. Frederik, 6, 19, 43, 91. — Erasmine født Michelsen, 102. — Gustav Emil, Læge, 14 f. 8, 19. — Henriette Cathrine f. Plum, 1, 3. — Johan Vilh. f. Starinski, 1, 26. — Tattie, 75. — Peter, Præst, 1. — Vilhelm, 75 ff. — Samuel Anton, Sognepræst, 29.
Sørensen, Styrm., 59, 69 f.
Thiersen, Styrm., 9.
Thomsen, Skibsfører, 97 f. — Peter, Skibsfører, 63. — Hans, Uhrmager, 5.
Tranberg, Chr., Kok, 9, 16.
Tronier, Styrmand, 45.
v. Trumbach, Baron, Skibsfører, 72.
Ward, amer. Købm., 22.
West, Andr., Jungm., 9.
Vinding, Skolelærer, 2.
Ørsted, Styrmand, 88.